

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**DOLNY
ŚLĄSK**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Plan Wykonawczy na lata 2012-2014
do
Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa
Dolnośląskiego na lata 2011-2020

Wrocław, marzec-czerwiec 2011r.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**DOLNY
ŚLĄSK**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Dokument opracowany przez konsorcjum w składzie:

*Politechnika Wroclawska - Wroclawskie Centrum Transferu Technologii
Zachodniopomorska Grupa Doradcza Sp. z o.o.*

Zespół Wykonawczy:

Luk Palmen - Koordynator Zespołu

Anna Dmowska - Ekspert ds. wdrażania i finansowania strategii

Jacek Firlej - Ekspert ds. innowacyjności

Jan Koch - Recenzent wewnętrzny

Daniel Owczarek - Ekspert ds. strategii

Joanna Pośpiech - Ekspert ds. PR oraz monitoringu i ewaluacji

Agnieszka Turyńska-Gmur - Ekspert ds. badań

Spis treści

Spis treści.....	3
Wprowadzenie	4
Status dokumentu	5
1. Okres 2005-2010	6
2. Regionalna Strategia Innowacji Województwa Dolnośląskiego na lata 2011-2020.....	10
2.1. Misja i wizja	10
2.2 Cele strategiczne i operacyjne.....	11
3. Narzędzia polityki innowacji w gestii samorządu województwa	11
4. Plan Wykonawczy na lata 2012-2014.....	16
5. System monitoringu Planu Wykonawczego	44
Słownik pojęć.....	46

Wprowadzenie

Niniejszy dokument, będący Planem Wykonawczym na lata 2012-2014 do Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Dolnośląskiego na lata 2011-2020, został przygotowany w okresie znaczących przemian gospodarczych i polityczno-geograficznych na światową skalę. Globalny kryzys finansowy ostatnich lat uświadomił wszystkim, że zdolność do szybkiego reagowania na zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne będzie decydowała o tym, czy poszczególnym regionom uda się utrzymać zadowalające tempo rozwoju gospodarczego. Co więcej, po wydarzeniach w krajach północno-afrykańskich można spodziewać się wzrostu liczby i skali kryzysów, wynikających z rosnących napięć społecznych, gospodarczych i środowiskowych na świecie.

Innowacyjność jako sposób kreowania nowych wartości (zmniejszenie kosztów lub zwiększenie przychodów) jest procesem obdarzonym dużym ryzykiem, z którym przedsiębiorcy spotykają się w swojej codziennej działalności, a jego rosnący poziom wymaga coraz bardziej przewidywalnego i skutecznego otoczenia regionalnego, będącego „zapleczem wiedzy, narzędzi i zasobów” wykorzystywanych w procesach zmian. Województwo Dolnośląskie będzie wspierać rozwój innowacyjnej gospodarki regionalnej poprzez budowanie sieci instytucji otoczenia biznesu, które oferować będą proinnowacyjne usługi. Ponadto samorząd województwa, wraz z samorządami lokalnymi, planuje rozpocząć, zakrojoną na szeroką skalę, regionalną kampanię promocyjną uświadamiającą regionalnych przedsiębiorców i inne podmioty o konieczności wprowadzania zmian o charakterze innowacyjnym.

Z uwagi na ograniczony dostęp do środków publicznych w okresie 2012-2014, samorząd województwa zachęca instytucje otoczenia biznesu, jednostki naukowe oraz pozostałe podmioty wspierające procesy innowacyjne do połączenia swoich potencjałów wokół wspólnych inicjatyw, które pozwolą budować Dolnośląski System Innowacji, cechujący się efektywnością oraz wysoką jakością usług. Przedsiębiorstwa wdrażające innowacyjne rozwiązania powinny posiadać pełny dostęp do wiedzy na temat instytucji udzielających wsparcia w realizacji takich projektów. Z drugiej strony wszyscy mieszkańcy regionu, a zwłaszcza dzieci i młodzież ucząca się, powinni mieć dostęp do mechanizmów upowszechniających postawy kreatywności i zaradności. Samorząd województwa zwraca się również do pozostałych jednostek samorządu terytorialnego o włączenie w proces podnoszenia świadomości proinnowacyjnej wśród młodych mieszkańców regionu, poprzez zapewnienie dogodnych warunków w systemie edukacyjnym oraz podjęcie współpracy z instytucjami pozarządowymi, które na co dzień sprawują opiekę nad dziećmi.

Pomimo tego, iż w obecnym okresie programowania (2007-2013) środki na finansowanie działań proinnowacyjnych, pochodzące z publicznych programów wsparcia, są już na wyczerpaniu, nie należy czekać beczynnie na kolejne rozdanie funduszy europejskich. W kolejnych latach, w szczególności w okresie 2012-2014, przedsiębiorstwa, jednostki naukowe oraz instytucje otoczenia biznesu muszą kontynuować działalność proinnowacyjną. Stawiając na współpracę w sieciach gospodarczych, w tym w klastrach, oraz wokół centrów kompetencji, należy rozwijać regionalne specjalizacje, które stanowić będą dźwignię dynamicznego rozwoju.

Biorąc pod uwagę potrzeby regionu oraz dostępne źródła finansowania, niniejszy Plan Wykonawczy przedstawia te typy działań, które są celowe i możliwe do zrealizowania przez samorząd województwa we współpracy z innymi podmiotami w latach 2012-2014.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**DOLNY
ŚLĄSK**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Status dokumentu

Samorząd województwa na mocy art. 11 ust. 1 ustawy o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.) określa strategię rozwoju regionu uwzględniając m.in. cel pobudzenia aktywności gospodarczej i podnoszenie poziomu konkurencyjności i innowacyjności regionalnej gospodarki. *Plan Wykonawczy na lata 2012-2014* dotyczy *Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2011-2020*, która jest dokumentem strategicznym o charakterze programu rozwoju, zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Niniejszy dokument jest wersją końcową Planu Wykonawczego i uwzględnia uwagi oraz sugestie zebrane przez zespół wykonawczy w trakcie konsultacji z Urzędem Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego, spotkań warsztatowych z Grupami Roboczymi i Komitetem Sterującym oraz konsultacji społecznych.

1. Okres 2005-2010

Dolnośląska Strategia Innowacji z 2005 roku, w okresie 2005 – 2010 realizowana była przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego oraz pozostałych uczestników Regionalnego Systemu Innowacji głównie poprzez wdrażanie projektów finansowanych z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (POIG), Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (POKL), Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIS) oraz Regionalnego Programu operacyjnego Województwa Dolnośląskiego (RPO WD), a także - w znacznie mniejszym wymiarze - z programów międzynarodowych, takich jak 7. Program Ramowy UE, programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej, czy Programu Konkurencyjność i Innowacje.

Realizację dotychczasowej DSI cechował brak uporządkowanej struktury wdrażania, nie opracowano także skoordynowanego harmonogramu wdrażania strategii, ani programów pilotażowych, które powinny być spójnym zestawem działań, dających podstawę do realizacji polityki innowacyjnej województwa.

W efekcie, w regionie realizowano wiele działań w kierunku realizacji założeń DSI oraz budowy Regionalnego Systemu Innowacji, jednak podejmowane inicjatywy i wdrażane projekty miały raczej charakter fragmentaryczny i dość rozproszony. W okresie 2005 - 2010 nie było w regionie lidera, który przejąłby odpowiedzialność za opracowanie spójnego i sensownego harmonogramu realizacji projektów, mających na celu systematyczne rozwijanie Regionalnego Systemu Innowacji. Instytucje regionalne podejmowały różnorodne i często bardzo cenne, choć pojedyncze i „wyrwane z kontekstu” działania proinnowacyjne, ale na skutek braku ich uporządkowania, koordynacji, systematyczności i odpowiedniego monitoringu, nie doprowadzono do utworzenia spójnego i efektywnie działającego systemu innowacji.

Spśród działań podjętych w regionie dla rozwoju innowacyjności, na szczególną uwagę zasługują projekty własne Urzędu Marszałkowskiego, realizowane samodzielnie, bądź w partnerstwie, wśród których najistotniejsze to:

I/ Projekt *„Biuro Koordynacji Wdrażania Dolnośląskiej Strategii Innowacji, BWDSI”* (2006-2008), realizowany przez Urząd Marszałkowski i Politechnikę Wrocławską, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Poddziałania 2.6 ZPORR. Celem projektu było wspieranie działań oraz zwiększenie poziomu wiedzy instytucji realizujących DSI poprzez tworzenie i udostępnianie kompleksowej bazy informacyjnej w zakresie innowacji oraz podniesienie świadomości społecznej, a także promocja działań oraz rozwiązań proinnowacyjnych podnoszących kulturę innowacji w regionie. Utworzona w ramach projektu platforma informacyjna pozwoliła na prezentację działań innowacyjnych w formie baz danych, prezentacji, raportów, wyników analiz i badań nt. stanu innowacyjności województwa, kompendiów, odnośników do „innowacyjnych” stron internetowych itp.

II/ Projekt systemowy *„Rozwój, koordynacja, monitoring i ewaluacja dolnośląskiego systemu innowacji”* (2008-2012), realizowany przez Urząd Marszałkowski, współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Poddziałanie 8.2.2 PO KL. Celem projektu jest realizacja założeń Dolnośląskiej Strategii Innowacji oraz stworzenie lepszego systemu wdrażania i monitoringu. W ramach projektu zrealizowano m.in. szereg badań i analiz w zakresie

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**DOLNY
ŚLĄSK**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

potencjału proinnowacyjnego Dolnego Śląska. Promowano także ideę innowacyjności przy wykorzystaniu różnych kanałów informacji, takich jak: strona internetowa www.innowacje.dolnyslask.pl, sponsorowanie programu telewizyjnego „Praca, Biznes, Innowacje”, organizacja, wraz z partnerami regionalnymi, corocznych Dolnośląskich Dni Innowacji i in.

III/ Projekt *“Upgrading Lower Silesia – From Regional Innovation Strategy Towards Operating System, UPRIS”* (2005-2008), realizowany przez Urząd Marszałkowski, Wrocławskie Centrum Transferu Technologii Politechniki Wrocławskiej i Steinbeis Europa Zentrum, finansowany ze środków 6. programu Ramowego UE. Projekt miał na celu uszczegółowienie oraz udoskonalenie Dolnośląskiej Strategii Innowacji. W ramach projektu opracowano scenariusze rozwoju innowacyjnego regionu w trzech głównych obszarach, przy wykorzystaniu metodologii foresight i zaangażowaniu kluczowych aktorów innowacyjnych w regionie.

IV/ Projekt *„Wsparcie szkoleniowo-doradcze dla pracowników Urzędu Marszałkowskiego oraz innych Jednostek Samorządu Terytorialnego odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Dolnośląskiej Strategii Innowacji”* (2008-2010), finansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach POKL, realizowany przez Urząd Marszałkowski w celu zwiększenia świadomości i potencjału Jednostek Samorządu Terytorialnego województwa dolnośląskiego w zakresie przewidywania, planowania i opracowywania działań na rzecz rozwoju Regionalnej Strategii Innowacji.

V/ Projekt *„Grant – wsparcie prac badawczych poprzez stypendia naukowe dla doktorantów”*, realizowany przez Urząd Marszałkowski ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach POKL, którego celem było podniesienie potencjału regionu w sferze innowacji poprzez wzmocnienie współpracy między sektorem nauki a gospodarką na Dolnym Śląsku. Projekt realizowany był w latach 2008 – 2010, łączna kwota projektu to 5,5 mln zł. Przyznano 159 stypendiów na kwotę maksymalnie 19 200 zł/osobę na okres 6 miesięcy z możliwością przedłużenia do 12 miesięcy. Łączna wartość wypłaconych stypendiów wyniosła ponad 4,8 mln zł.

VI/ Projekt *„Przedsiębiorczy doktorant – inwestycja w innowacyjny rozwój regionu”*, którego celem jest zwiększenie innowacyjności gospodarki regionu poprzez zintensyfikowanie powiązań między nauką i przemysłem. Projekt realizowany w latach 2010 – 2013, o łącznej wartości 12 mln zł, z czego na stypendia planuje się przeznaczyć ponad 10 mln zł. Przewiduje się przyznanie 120 stypendiów na maksymalną kwotę 75 000 zł/osobę na okres do 18 miesięcy.

VII/ *Program Wsparcia Klastrow*, realizowany przez Urząd Marszałkowski ze środków własnych (od 2010 r.). W formule konkursowej zorganizowano dotychczas dwa nabory wniosków, w wyniku których dotacje na rozwój współpracy klastrowej otrzymało 8 podmiotów, głównie koordynatorów klastrow. Na te dwa konkursy Samorząd Województwa przeznaczył blisko 900 000 zł.

Ponadto dla rozwoju innowacyjności regionu pierwszorzędne znaczenie miały projekty różnych instytucji dolnośląskich, finansowane z funduszy strukturalnych poprzez krajowe programy operacyjne. Spośród tych projektów szczególne znaczenie dla regionu miały tzw. projekty indywidualne (kluczowe) wspierające rozwój infrastruktury oraz działalności naukowo-badawczej i edukacyjnej o charakterze proinnowacyjnym. Warto tutaj wspomnieć o takich projektach, jak:

POIG:

Wsparcie badań naukowych dla budowy gospodarki opartej na wiedzy:

- WROVASC - Zintegrowane Centrum Medycyny Sercowo-Naczyniowej jako centrum wdrażania i ewaluacji nowych technologii medycznych i metod leczenia,
- Projekty Wrocławskiego Centrum Badań EIT plus:
  - Wykorzystanie nanotechnologii w nowoczesnych materiałach,
  - Biotechnologie i zaawansowane technologie medyczne.

Wsparcie projektów B+R na rzecz przedsiębiorców realizowanych przez jednostki naukowe:

- Optymalizacja charakterystyki i przygotowania preparatów fagowych do celów terapeutycznych,
- Czujniki i sensory do pomiarów czynników stanowiących zagrożenia w środowisku – modelowanie i monitoring zagrożeń

Rozwój ośrodków o wysokim potencjale badawczym:

- Środowiskowa Biblioteka Nauk Ścisłych i Technicznych na potrzeby Innowacyjnej Gospodarki.

Wsparcie tworzenia wspólnej infrastruktury badawczej jednostek naukowych:

- Dolnośląskie Centrum Materiałów i Biomateriałów Wrocławskie Centrum Badań (EIT+).

Wspieranie ośrodków innowacyjności:

- Od Wrocławskiego Parku Technologicznego do Innowacji Wrocław,
- Utworzenie ogólnopolskiego ośrodka innowacji i transferu technologii w zakresie e-zdrowia.

POIŚ:

- Międzyuczelniane Centrum Dydaktyczno – Technologiczne „TECHNOPOLIS”,
- Budowa i wyposażenie Zintegrowanego Centrum Edukacji i Innowacji Wydziału Farmaceutycznego Akademii Medycznej,
- Budowa kompleksu edukacyjno - Badawczego Biotechnologii Uniwersytetu Wrocławskiego.

RPO WD:

- Dolnośląskie Centrum Informacji Naukowej i Ekonomicznej,
- Budowa kompleksu edukacyjno-badawczego GEOCENTRUM Politechniki Wrocławskiej (etap I),
- Centrum Nauk o Żywności i Żywieniu,
- Budowa i wyposażenie Ośrodka Badawczo - Naukowo - Dydaktycznego Dolnośląskiej Farmacji we Wrocławiu,
- Likwidacja obszarów wykluczenia informacyjnego i budowa dolnośląskiej sieci szkieletowej,
- Dolnośląska e-Szkoła,
- Regionalna platforma informacyjna dla mieszkańców i samorządów Dolnego Śląska "e-DolnySlask".

Ważnym elementem wspierania innowacyjności dolnośląskiej gospodarki była także działalność realizowana przez regionalne ośrodki krajowych i międzynarodowych sieci, świadczących specyficzne usługi proinnowacyjne dla przedsiębiorstw, takich jak Krajowa Sieć Innowacji (KSI), czy Enterprise Europe Network (EEN). Ośrodki Krajowej Sieci Innowacji świadczą usługi finansowane przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości ze środków POIG, obejmujące audyt technologiczny i obsługę procesów transferu technologii. Ośrodki Enterprise Europe Network, finansowane przez Komisję Europejską z Programu Konkurencyjność i Innowacje, należą do europejskiej sieci wspierającej międzynarodowy transfer technologii oraz nawiązywanie międzynarodowych kontaktów gospodarczych. Dzięki usługom świadczonym w ramach projektu polskie firmy mogą skorzystać ze

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**DOLNY
ŚLĄSK**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

specjalistycznych i innowacyjnych usług w zakresie: poszukiwania zagranicznego partnera handlowego lub technologicznego, audytu technologicznego, informacji o przepisach i standardach związanych z działalnością na międzynarodowych rynkach, informacji o zasadach prowadzenia prac badawczo-rozwojowych lub zleceniu ich wykonania, poszukiwania i transferu nowych technologii oraz informacji i doradztwa w obszarze własności intelektualnej i patentów.

2. Regionalna Strategia Innowacji Województwa Dolnośląskiego na lata 2011-2020

2.1. Misja i wizja¹

Dolny Śląsk - miejscem inspiracji dla innowacyjnego rozwoju

W 2020 roku konkurencyjna w Europie Środkowej pozycja województwa dolnośląskiego jako jednego z polskich liderów innowacji wynika z silnych powiązań kooperacyjnych w nowoczesnych i dynamicznie rozwijających się gałęziach gospodarki. Wokół istniejących podmiotów ciągle pojawiają się nowe firmy innowacyjne, powstałe na bazie pomysłów wyjątkowych talentów, którzy ukończyli studia wyższe na dolnośląskich uczelniach. Przy wyborze Dolnośląskiego jako miejsca do życia i pracy kierowali się oni wysokim standardem życia, wyjątkowymi możliwościami rozwoju swoich ambicji oraz otoczeniem gospodarczym gotowym do wspierania nowych ryzykownych inicjatyw.

Odpowiednia infrastruktura w ramach regionalnego systemu innowacji stwarza przychylne warunki dla tworzenia, dyfuzji oraz absorpcji innowacji. Rozbudowana infrastruktura w pełni wspiera system edukacji na rzecz innowacji i kreowanie nowych wartości w społeczeństwie (zaufanie, otwartość), co z kolei wpływa korzystnie na inicjowanie różnych form współpracy między środowiskiem gospodarczym, naukowym i samorządowym. Na Dolnym Śląsku funkcjonuje sprawny i spójny system instytucji otoczenia biznesu wspierających innowacyjny rozwój przedsiębiorstw, a tym samym regionu. Realizują one wysoko jakościowe usługi proinnowacyjne skierowane do mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Są skutecznym brokerem między przedsiębiorstwami a ich partnerami naukowymi i biznesowymi, zarówno w bilateralnych relacjach transferu technologii jak i w kreowaniu i wspieraniu wielopłaszczyznowych powiązań kooperacyjnych. Powszechna dostępność do usług elektronicznych w układzie mobilnym i stacjonarnym dzięki odpowiedniej infrastrukturze znacznie ułatwia podejmowanie szybkich decyzji o powołaniu kolejnych konsorcjów i inicjowaniu nowych projektów naukowych, technologicznych i biznesowych.

Region dysponuje spójnym i elastycznym systemem szkolnictwa wyższego i kształcenia ustawicznego, zagwarantowanym przez odpowiednią kadrę dla kreowania i wdrażania innowacji. Szkolnictwo wyższe stanowi magnes dla osób młodych o rzadkich talentach. Społeczeństwo wiedzy na Dolnym Śląsku cechuje się wykształconą kadrą na wszystkich szczeblach, elastyczną i szybko uzupełniającą wiedzę, otwartą na zmianę zawodu. Wsparte jest przez wysoko efektywny system kształcenia, silnie powiązany z praktyką. Odpowiedni kapitał społeczny jest podstawą nowych relacji w życiu prywatnym i zawodowym. Istnieje rozbudowana kultura kreatywności i partycypacji w życiu społecznym, co przekłada się na zdolności twórcze i gotowość do wprowadzania zmian dla wspólnego dobra. W przedsiębiorstwach upowszechnione są proinnowacyjne systemy motywowania pracowników, nagradzające kreatywność, inicjatywę i zdolność wprowadzania zmian.

---

¹ Wizja została przygotowana w oparciu o wyniki prac foresightowych prowadzonych w 2007 roku w ramach projektu UPRIS oraz uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne.

Wrocławski Obszar Metropolitalny (WrOM) wraz z pozostałymi ośrodkami rozwoju gospodarczego regionu, stanowi trzon potencjału innowacyjnego Dolnego Śląska. To właśnie dzięki innowacjom kreowanym na tych obszarach Dolny Śląsk stał się europejskim regionem innowacyjnym. Skuteczne procesy koncentracyno-dyfuzyjne pozwoliły zbudować silne ośrodki wzrostu, które pozytywnie oddziałują na swoje otoczenie.

W ramach WrOM, Wrocław pełni rolę centrum nowych technologii i innowacji, będąc metropolią o znaczeniu międzynarodowym. Jako wiodący ośrodek gospodarczy regionu, WrOM jest miejscem koncentracji potencjału ludzkiego oraz przemysłów wysokich technologii. Na jego terenie zlokalizowane są siedziby firm i agencji międzynarodowych, które doceniają dogodną lokalizację w przestrzeni europejskiej, dostęp do wysoko wykwalifikowanej kadry, silny potencjał badawczo-rozwojowy regionu oraz klimat administracyjny sprzyjający inwestycjom bezpośrednim i prowadzeniu działalności innowacyjnej.

2.2 Cele strategiczne i operacyjne

	1. Wzmacnianie innowacyjnych umiejętności i postaw, kluczowych dla gospodarki opartej na wiedzy	2. Zwiększenie szansy na sukces innowacyjnych projektów biznesowych	3. Wzrost potencjału innowacyjnego dolnośląskich jednostek naukowych.	4. Rozwój współpracy w gospodarce w obszarze innowacji
Cele strategiczne				
Cele operacyjne	<p>1.1. Rozwój postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych.</p> <p>1.2. Uwzględnianie w ofercie edukacyjnej szkół wyższych potrzeb innowacyjnych pracodawców poprzez włączanie ich przedstawicieli do procesu opracowywania planów i programów nauczania</p>	<p>2.1. Zapewnienie przedsiębiorstwom efektywnego wsparcia w postaci kapitału, wiedzy i infrastruktury w ramach Dolnośląskiego Systemu Innowacji</p> <p>2.2. Wspieranie działalności badawczo-rozwojowej w przedsiębiorstwach</p>	<p>3.1. Uzyskanie pozycji polskiego lidera w regionalnych specjalizacjach naukowo-technologicznych</p> <p>3.2. Usprawnienie procesów komercjalizacji wiedzy w jednostkach naukowych.</p>	<p>4.1. Tworzenie warunków dla rozwoju współpracy w obszarze innowacji</p> <p>4.2. Zwiększenie liczby przedsiębiorstw współpracujących z innymi podmiotami w obszarze innowacyjności w ramach klastrów</p> <p>4.3. Rozwój współpracy regionalnych instytucji proinnowacyjnych na rzecz przedsiębiorstw.</p>

3. Narzędzia polityki innowacji w gestii samorządu województwa

Polityka innowacyjna realizowana przez samorząd województwa jest postrzegana **w sposób systemowy** i nie ogranicza się do tradycyjnego, wąskiego ujęcia związanego wyłącznie z polityką technologii i nauki. W promowanym w Strategii szerokim podejściu systemowym polityka innowacyjna koncentruje się na celach związanych z promowaniem i wspieraniem rozwoju, dyfuzji i wydajnego użycia nowych produktów, usług i procesów, zarówno wewnątrz organizacji (niezależnie od tego czy dotyczy podmiotów publicznych czy prywatnych), jak i w ujęciu rynkowym. Samorząd województwa dolnośląskiego realizować będzie politykę innowacyjną poprzez wdrażanie Planów Wykonawczych, które będą definiować konkretne działania, będące w gestii samorządu i na które będzie on miał bezpośredni wpływ.

Zapisy ustawy o samorządzie województwa (Dz. U. 2001, Nr 142, poz. 1590), nakładają na władze samorządowe obowiązek wsparcia aktywności gospodarczej mieszkańców, poprzez tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi innowacyjności i przedsiębiorczości. Należy pamiętać, że zapisy te, ze względu na ogólny charakter, stanowią przesłankę do wdrażania przez samorząd województwa **podejścia kompleksowego** – zakres podejmowanych interwencji na rzecz innowacji nie będzie zatem zawężać się do tradycyjnie preferowanych działań o charakterze promocyjno-szkoleniowym, czy też ograniczać się do wsparcia powiązań nauka-biznes.

Polityka innowacyjna na okres 2012-2014 będzie oparta na zasadach otwartości i możliwie szerokiego oddziaływania, z uwzględnieniem podejścia selektywnego skupiającego się na obszarach wzrostu w regionie.

Narzędzia polityki innowacyjnej samorządu województwa skupią się na trzech podstawowych obszarach podejmowanych działań:

- **wsparcie podaży innowacji:** bezpośrednie wsparcie i oddziaływanie na podmioty kreujące innowacje (w tym szczególnie przedsiębiorstwa i jednostki naukowe), zarówno w odniesieniu do realizowanych inicjatyw biznesowych i naukowych, jak również wzmocnienia potencjału kadrowego regionalnego rynku pracy.
- **generowanie popytu na produkty/usługi innowacyjne:** kreowanie popytu na innowacje bezpośrednio przez samorząd województwa, jednostki mu podległe oraz jednostki samorządu terytorialnego – zarówno poprzez zamówienia publiczne dotyczące innowacji, jak również uwzględnianie kryterium innowacyjności rozwiązań, jako jednego z kryteriów wyboru wykonawców.
- **kształtowanie sprzyjającego otoczenia procesów innowacyjnych:** wykorzystanie środków prawnych i administracyjnych (w tym finansowych narzędzi wsparcia).

Samorząd województwa dolnośląskiego dysponuje następującymi narzędziami politycznymi, umożliwiającymi wsparcie rozwoju innowacji w regionie:

- zaangażowanie w działalność innowacyjną jednostek publicznych, w których samorząd jest udziałowcem/współudziałowcem (w tym poszukiwanie rozwiązań innowacyjnych w administracji),

- rozwiązania prawne (identyfikacja obszarów legislacji samorządu wojewódzkiego, w których można uwzględnić preferencje dla najbardziej aktywnych podmiotów Regionalnego Systemu Innowacji),
- podnoszenie świadomości innowacyjnej społeczeństwa poprzez szeroką współpracę z pozostałymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz z systemem edukacji w regionie, np.:
  - realizacja programów wspierających kreatywność w jednostkach edukacyjnych,
  - podnoszenie kompetencji nauczycieli w zakresie efektywnego kształtowania postaw proinnowacyjnych,
- środki związane z rozpowszechnianiem informacji (strona internetowa, materiały i publikacje promocyjne, konferencje i seminaria organizowane przez samorząd),
- bezpośrednia współpraca z podmiotami Regionalnego Systemu Innowacji (np. włączenie promocji najbardziej innowacyjnych przedsiębiorstw do działań promocyjnych województwa),
- ulgi w zakresie obciążeń publicznych (np. preferencyjne warunki wnoszenia opłaty marszałkowskiej),
- stworzenie systemu nieodpłatnych usług publicznych, związanych z wdrażaniem innowacji w ramach istniejących struktur administracyjnych.

Powyższe działania, mimo iż przekładają się na wymierne korzyści finansowe, nie wymagają od samorządu województwa ponoszenia dodatkowych nakładów, a jedynie efektywniejszego wykorzystania już posiadanych zasobów.

Realizując cele regionalnej polityki innowacji, samorząd województwa dysponuje również szeregiem **narzędzi finansowych** związanych ze środkami w ramach własnego budżetu oraz środkami z dwóch programów operacyjnych - Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007 – 2013 oraz Program Operacyjny Kapitał Ludzki – komponenty regionalne.

Programy wdrażanie przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007 – 2013

Program zapewnia bezpośrednie wsparcie finansowe dla inwestycji realizowanych przez przedsiębiorstwa, jak również wzmacnia infrastrukturalnie Instytucje Otoczenia Biznesu oraz dolnośląskie jednostki naukowe.

Priorytet I. Wzrost konkurencyjności dolnośląskich przedsiębiorstw („Przedsiębiorstwa i Innowacyjność”)

Działania 1.1 Inwestycje dla przedsiębiorstw - poddziałania:

- 1.1.A Dotacje inwestycyjne dla MŚP wspierające innowacyjność produktową i procesową, w tym innowacyjność o charakterze regionalnym, zgodną z Dolnośląską Strategią Innowacji (z wyłączeniem projektów z zakresu turystyki),
- 1.1.D1 Dotacje inwestycyjne dla MŚP zwiększające atrakcyjność turystyczną regionu (realizowane będą projekty wpisujące się w Program Rozwoju Turystyki dla Województwa Dolnośląskiego),
- 1.1.D2 Dotacje inwestycyjne dla przedsiębiorstw prowadzących działalność uzdrowiskową zlokalizowanych w miejscowościach uzdrowiskowych,
- 1.1.E Dotacje inwestycyjne wspierające rozwój mikroprzedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą do 2 lat.

Działanie 1.2 Doradztwo dla firm oraz wsparcie dla Instytucji Otoczenia Biznesu – poddziałania:

- 1.2A. Dotacje na doradztwo dla MŚP,
- 1.2B. Dotacje na doradztwo dla przedsiębiorstw w zakresie działalności B+R i innowacyjności,
- 1.2C. Dotacje dla MŚP w zakresie nawiązywania kontaktów gospodarczych (targi, misje),
- 1.2.D Dotacje na doradztwo i inwestycje dla IOB.

Działania 1.3 Wsparcie odnawialnych instrumentów finansowych dla MŚP.

Działanie 1.4 Instrumenty wspierające innowacyjność i przedsiębiorczość w regionie.

Priorytet VII Rozbudowa i modernizacja infrastruktury edukacyjnej na Dolnym Śląsku („Edukacja”)

Działanie 7.1 Rozwój infrastruktury szkolnictwa wyższego

Program Operacyjny Kapitał Ludzki – komponenty regionalne

W latach 2011 – 2013 planowane są nabory wniosków do działań:

- 6.1. Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie,
- 6.2. Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia,
- 6.3. Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich,
- 8.1. Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie,
- 8.2. Transfer wiedzy.

Program Rozwoju Klastrow

Program zainicjowany w roku 2010 przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego i finansowany ze środków własnych. Oferuje wsparcie dla inicjatyw klastrowych na działania związane m.in. z rozwojem partnerstwa i aktywizacją związków gospodarczych między członkami klastrow oraz promowaniem idei klasteringu wśród dolnośląskich przedsiębiorców. Wsparcie obejmuje m.in. organizację szkoleń, konferencji i warsztatów szkoleniowych dotyczących rozwoju klastrow oraz realizację zadań z zakresu promocji istniejących powiązań, m.in. udział w targach, giełdach, wystawach i wizytach studyjnych, opracowanie katalogów informacyjnych, materiałów promocyjnych oraz opracowanie profesjonalnych stron internetowych, w tym obcojęzycznych. Program stanowi wzorzec dla dalszych działań własnych samorządu w kolejnych obszarach polityki innowacyjnej, dla których nie ma możliwości pozyskania środków zewnętrznych.

Projekty systemowe realizowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego

Niewątpliwym narzędziem realizacji polityki innowacyjnej samorządu są współfinansowane projekty realizowane w trybie systemowym, w których wnioskodawcą jest samorząd województwa, a beneficjentami ostatecznymi podmioty tworzące Regionalny System Innowacji. Wybór tego typu narzędzi realizacji polityki innowacyjnej zapewnia, wyższą od projektów własnych, efektywność wykorzystania środków (współfinansowanie ze środków europejskich). Już obecnie można dostrzec wysoką aktywność władz Dolnego Śląska w tym zakresie, a dalsze plany pozwalają na pozytywną ocenę proponowanych narzędzi o charakterze finansowym. Wśród najważniejszych, obecnie realizowanych i planowanych projektów praktycznie realizujących politykę innowacyjną w regionie, należy wskazać na następujące inicjatywy:

„Przedsiębiorczy doktorant - inwestycja w innowacyjny rozwój regionu”

Wydział Rozwoju Gospodarczego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego w latach 2010 - 2013 realizuje projekt w ramach Poddziałania 8.2.2 Regionalne Strategie Innowacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Projekt ten kontynuuje wcześniejsze działania związane z inicjatywą „GRANT – wsparcie prac badawczych poprzez stypendia naukowe dla doktorantów”, realizowaną w latach 2008-2010, stanowiąc wyraz systemowego podejścia samorządu województwa. Celem głównym projektu jest zwiększenie innowacyjności gospodarki regionu poprzez zintensyfikowanie powiązań między nauką i przemysłem. Warunkiem koniecznym do uzyskania dofinansowania jest nawiązanie i skonkretyzowanie przez każdego z doktorantów współpracy z co najmniej 1 przedsiębiorcą z województwa dolnośląskiego. W rezultacie, każde udzielone stypendium owocuje nowym rozwiązaniem, które może zostać wdrożone w gospodarce. Realne wsparcie jest zatem adresowane nie tylko do doktorantów, ale także do przedsiębiorstw z nimi współpracujących, które uzyskują nowoczesną wiedzę techniczną.

4. Plan Wykonawczy na lata 2012-2014

W niniejszym Planie Wykonawczym na lata 2012-2014 wykorzystane są następujące skróty:

- UMWD: Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego
- IF: Instytucje Finansujące, aktywne w ramach publicznych programów wsparcia (UMWD, Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Narodowe Centrum Nauki in.)
- JST: Jednostki Samorządu Terytorialnego
- IOB: Instytucje Otoczenia Biznesu świadczące usługi proinnowacyjne
- JN: Jednostki Naukowe
- UW: Uczelnie Wyższe
- MŚP: Małe i Średnie Przedsiębiorstwa
- DP: Duże Przedsiębiorstwa
- SG: Sieci Gospodarcze

Cel strategiczny 1	Wzmacnianie innowacyjnych umiejętności i postaw, kluczowych dla gospodarki opartej na wiedzy		
Cel operacyjny 1.1	Rozwój postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych		
Kierunek działań 1.1.1	<i>Wspieranie pozalekcyjnych programów kreatywności i przedsiębiorczości dla dzieci i młodzieży</i>		
Działanie 1.1.1.1	Opracowanie kompleksowego programu pobudzania kreatywności i rozwoju postaw kreatywności wśród dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym		
Opis	<p>Współczesny świat stawia przed społeczeństwem coraz więcej złożonych wyzwań cywilizacyjnych. Kolejne pokolenia młodych ludzi żyjących w Polsce, w tym również w województwie dolnośląskim, będą musiały wykazać się większym poziomem zaradności, elastyczności i gotowości do kreowania własnego dobrobytu. Związane z tym postawy kreatywności i przedsiębiorczości powinny być pobudzane i rozwijane już w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Dzieci w coraz młodszym wieku mają styczność z komputerami i z Internetem oraz dostarcza się im coraz więcej informacji i impulsów wizualnych, z których nie zawsze potrafią efektywnie korzystać. Rośnie zatem rola pedagogów i nauczycieli, którzy powinni stać się mentorami w naturalnych procesach rozwoju postaw kreatywności.</p> <p>Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego zwraca się do jednostek samorządu terytorialnego oraz do jednostek metodycznych, aby wraz z przedszkolami i szkołami podstawowymi opracować kompleksowy program pobudzania kreatywności i rozwoju postaw przedsiębiorczych wśród dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Programy te powinny składać się między innymi z pakietów praktycznych ćwiczeń, interaktywnych materiałów dydaktycznych, gier, a także z programu szkoleniowego dla nauczycieli, pedagogów i innych osób zaangażowanych w proces rozwoju postaw kreatywnych wśród dzieci.</p>		
Potencjalni realizatorzy	Potencjalni beneficjenci	Potencjalne źródła finansowania	Wskaźniki
UMWD JST UW Jednostki metodyczne	Przedszkola Szkoły podstawowe Nauczyciele Pedagogzy Dzieci w wieku 3-5 lat oraz 6-10 lat	Budżet własny UWMD	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wdrożonych do realizacji programów kreatywności i przedsiębiorczości dla dzieci i młodzieży uruchomionych w ramach DSI Liczba osób uczestniczących w programach kreatywności i przedsiębiorczości dla dzieci i młodzieży uruchomionych w ramach DSI rocznie

Cel strategiczny 1	Wzmacnianie innowacyjnych umiejętności i postaw, kluczowych dla gospodarki opartej na wiedzy		
Cel operacyjny 1.1	Rozwój postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych		
Kierunek działań 1.1.1	<i>Wspieranie pozalekcyjnych programów kreatywności i przedsiębiorczości dla dzieci i młodzieży</i>		
Działanie 1.1.1.2	Opracowanie programu rozwoju postaw kreatywności i przedsiębiorczości wśród młodzieży na obszarach pozamiejskich		
Opis	<p>Duża liczebność klas oraz niski poziom informatyzacji w szkołach podstawowych i średnich, przede wszystkim na obszarach pozamiejskich, stanowi istotną barierę rozwoju uczniów, wykazujących ponadprzeciętne uzdolnienia. W ostatnich latach, dzięki dostępności środków publicznych z funduszy europejskich, pojawiło się szereg inicjatyw w formie pozalekcyjnych zajęć w szkołach oraz specyficznych programów dla młodzieży, inicjowanych przez instytucje pozarządowe.</p> <p>W kolejnych latach należy kontynuować działania na rzecz pobudzania kreatywności i przedsiębiorczości wśród młodzieży, przede wszystkim na obszarach pozamiejskich. Umożliwi to wzbudzenie większej otwartości na pojawiające się w otoczeniu szanse rozwoju.</p> <p>Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego zwraca się do jednostek metodycznych, szkół podstawowych i średnich, instytucji pozarządowych, a także jednostek samorządu terytorialnego o opracowanie, w oparciu o dotychczasowe doświadczenia, programu rozwoju postaw kreatywności i przedsiębiorczości wśród młodzieży na obszarach pozamiejskich.</p>		
Potencjalni realizatorzy	Potencjalni beneficjenci	Potencjalne źródła finansowania	Wskaźniki
UMWD JST UW Kuratorium Oświaty we Wrocławiu	Szkoły podstawowe i średnie Instytucje pozarządowe Placówki oświatowe Młodzież	POKL 3.3, budżety JST, praca własna szkół	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wdrożonych do realizacji programów kreatywności i przedsiębiorczości dla dzieci i młodzieży uruchomionych w ramach DSI Liczba osób uczestniczących w programach kreatywności i przedsiębiorczości dla dzieci i młodzieży uruchomionych w ramach DSI rocznie

Cel strategiczny 1	Wzmacnianie innowacyjnych umiejętności i postaw, kluczowych dla gospodarki opartej na wiedzy.		
Cel operacyjny 1.1	Rozwój postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych		
Kierunek działań 1.1.1	<i>Wspieranie pozalekcyjnych programów kreatywności i przedsiębiorczości dla dzieci i młodzieży.</i>		
Działanie 1.1.1.3	Organizacja corocznego konkursu „Przedsiębiorcze Dolnośląskie” w trzech kategoriach wiekowych		
Opis	<p>Wiedza na temat regionu oraz świadomość zachodzących w nim procesów pozwoli młodzieży docenić jego walory i specyficzne cechy społeczne i ekonomiczne. To z kolei pobudzi wyobraźnię, a w konsekwencji, poprzez kreatywność i przedsiębiorczość, będzie motorem do działania na rzecz rozwoju własnego i rozwoju otoczenia.</p> <p>Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego będzie organizować coroczny konkurs „Przedsiębiorcze Dolnośląskie” w trzech kategoriach wiekowych (10-12 lat; 13-15 lat; 16-19 lat). Konkurs ten dotyczyć będzie konkretnego tematu lub zagadnienia istotnego dla życia społeczno-gospodarczego regionu. Pracując w grupach, młodzież opracuje, wokół danego tematu, rozwiązania i propozycje, które będą odpowiedzią na określone wyzwania. Konkurs odbędzie się w trzech etapach. Pierwszy etap organizowany będzie na poziomie gmin, drugi na poziomie powiatów, trzeci, a zarazem finałowy, na poziomie regionalnym. Konkurs będzie okazją do wykorzystania w praktyce różnych technik oraz nabycia umiejętności społecznych. Zadania konkursowe, takie jak pisanie scenariuszy, przygotowywanie modeli, wzorów, rysunków oraz prowadzenie firmy podczas gier symulacyjnych, pozwoli młodym ludziom rozwijać kreatywność i zaradność. Inicjatywa będzie wspierana informacjami i modułami interaktywnymi na portalu regionalnym.</p>		
Potencjalni realizatorzy	Potencjalni beneficjenci	Potencjalne źródła finansowania	Wskaźniki
UMWD JST UW Szkoły podstawowe i średnie	Szkoły podstawowe i średnie Młodzież	Budżet własny UWMD	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wdrożonych do realizacji programów kreatywności i przedsiębiorczości dla dzieci i młodzieży uruchomionych w ramach DSI Liczba osób uczestniczących w programach kreatywności i przedsiębiorczości dla dzieci i młodzieży uruchomionych w ramach DSI rocznie

Cel strategiczny 1	Wzmacnianie innowacyjnych umiejętności i postaw, kluczowych dla gospodarki opartej na wiedzy		
Cel operacyjny 1.1	Rozwój postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych		
Kierunek działań 1.1.1	<i>Wspieranie pozalekcyjnych programów kreatywności i przedsiębiorczości dla dzieci i młodzieży</i>		
Działanie 1.1.1.4	Opracowanie i wdrożenie programu rozwoju kompetencji kadry nauczycielskiej w zakresie przedsiębiorczości i kreatywności		
Opis	Nauczyciele systematycznie biorą udział w programach szkoleniowych dotyczących rozwoju ich umiejętności merytorycznych. W ostatnich latach pojawili się w szkołach również nauczyciele ds. przedsiębiorczości. Jednakże aspekty kreatywności i przedsiębiorczości nie powinny być oderwane od standardowego systemu edukacji, lecz zostać wkomponowane w materiał obowiązkowych zajęć. W związku z tym potrzebne są dalsze działania związane z przygotowaniem i wdrożeniem programów rozwoju kompetencji kadry nauczycielskiej w zakresie przedsiębiorczości i kreatywności.		
Potencjalni realizatorzy	Potencjalni beneficjenci	Potencjalne źródła finansowania	Wskaźniki
UMWD Kuratorium Oświaty we Wrocławiu Ośrodki metodyczne	Nauczyciele	POKL 3.3, budżety JST, praca własna szkół	<ul style="list-style-type: none"> Liczba nauczycieli objętych programem rozwoju kompetencji kadry nauczycielskiej w zakresie przedsiębiorczości i kreatywności

Cel strategiczny 1	Wzmacnianie innowacyjnych umiejętności i postaw, kluczowych dla gospodarki opartej na wiedzy		
Cel operacyjny 1.1	Rozwój postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych		
Kierunek działań 1.1.2	<i>Wspieranie programów promocji przedsiębiorczości na uczelniach wyższych</i>		
Działanie 1.1.2.1	Stworzenie interdyscyplinarnej platformy internetowej skierowanej do doktorantów i studentów należących do kół naukowych		
Opis	<p>Na dolnośląskich uczelniach działa kilkadziesiąt kół naukowych. Są one wyrazem aktywności studentów w wybranych obszarach tematycznych. Koła naukowe angażują się w realizację swoich własnych projektów, które z reguły ograniczone są do jednej wąskiej specjalizacji. Dlatego też wyzwaniem, które bardziej przybliży działalność kół naukowych do rzeczywistości gospodarczej, jest wielodyscyplinarność podejmowanych inicjatyw.</p> <p>Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego zaproponuje uczelniom wyższym uruchomienie interdyscyplinarnej platformy internetowej dla doktorantów i studentów należących do kół naukowych. Jednocześnie zwróci się do jednostek zajmujących się promocją przedsiębiorczości na uczelniach wyższych z propozycją organizowania cyklicznych spotkań warsztatowych na temat wybranych zagadnień z udziałem przedsiębiorstw dla doktorantów i studentów należących do kół naukowych. Z jednej strony platforma ta może stać się istotną formą wymiany informacji między przedsiębiorstwami działającymi w regionie, a ich przyszłymi potencjalnymi pracownikami. Z drugiej zaś, doktoranci i studenci będą mogli uczyć się na praktycznych przykładach, jak tworzyć konsorcja, jak negocjować zasady współpracy, a także jak zarządzać wielodyscyplinarnymi projektami.</p>		
Potencjalni realizatorzy	Potencjalni beneficjenci	Potencjalne źródła finansowania	Wskaźniki
UW	Doktoranci Studenci	PO KL 8.2.1	<ul style="list-style-type: none"> Liczba projektów interdyscyplinarnych zrealizowanych we współpracy kół naukowych Liczba użytkowników interdyscyplinarnej platformy internetowej

Cel strategiczny 1	Wzmacnianie innowacyjnych umiejętności i postaw, kluczowych dla gospodarki opartej na wiedzy		
Cel operacyjny 1.1	Rozwój postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych		
Kierunek działań 1.1.2	<i>Wspieranie programów promocji przedsiębiorczości na uczelniach wyższych</i>		
Działanie 1.1.2.2	Wdrożenie programów promocji przedsiębiorczości na uczelniach wyższych		
Opis	<p>Na terenie Dolnego Śląska pojawiły się w ostatnich latach zarówno tradycyjne programy wsparcia przedsiębiorczości akademickiej, jak i takie, które oparte są na narzędziach informatycznych i platformach społecznościowych. Uczelnie wyższe i instytucje otoczenia biznesu wyszkoliły tysiące studentów i wspomagały ich wejście na rynek usługami mentoringu i programami doradczymi.</p> <p>Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego wystąpi do uczelni wyższych i instytucji otoczenia biznesu o kontynuację rozpoczętych programów i o korzystanie ze środków publicznych na finansowanie kolejnych inicjatyw.</p>		
Potencjalni realizatorzy	Potencjalni beneficjenci	Potencjalne źródła finansowania	Wskaźniki
UW IOB	Doktoranci Studenci	PO KL 8.2.1 Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba programów promocji przedsiębiorczości realizowane na wszystkich uczelniach wyższych w regionie • Liczba przedsiębiorstw innowacyjnych powstałych rocznie na uczelniach wyższych w ramach programów promocji przedsiębiorczości

Cel strategiczny 1	Wzmacnianie innowacyjnych umiejętności i postaw, kluczowych dla gospodarki opartej na wiedzy		
Cel operacyjny 1.1	Rozwój postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych		
Kierunek działań 1.1.3	<i>Wprowadzenie do programu studiów doktoranckich kursów z tematyki komercjalizacji wyników badań naukowych</i>		
Działanie 1.1.3.1	Działanie własne UMWD - „Współpraca na rzecz innowacji”		
Działanie o charakterze priorytetowym			
Opis	Projekt realizowany będzie od 2012r. w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Poddziałania 8.2.2 Regionalne Strategie Innowacji. Projekt „Współpraca na rzecz innowacji” jest logiczną konsekwencją projektów realizowanych na rzecz doktorantów. Po przekazaniu grantów na badania doktoranci będą mogli uczestniczyć w szkoleniach i warsztatach z dziedziny komercjalizacji wyników prac badawczych oraz praw własności intelektualnej. Głównym celem projektu jest stworzenie nowego modelu wdrażania innowacji w regionie, a także zacieśnienie współpracy między przedstawicielami sektora B+R a przedsiębiorcami.		
Potencjalni realizatorzy	Potencjalni beneficjenci	Potencjalne źródła finansowania	Wskaźniki
UMWD UW	Doktoranci	Budżet własny UMWD POKL 8.2	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrealizowanych kursów z tematyki komercjalizacji wyników badań naukowych (w danym roku)

Cel strategiczny 1	Wzmacnianie innowacyjnych umiejętności i postaw, kluczowych dla gospodarki opartej na wiedzy		
Cel operacyjny 1.1	Rozwój postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych		
Kierunek działań 1.1.4	<i>Stworzenie regionalnego programu promocyjnego „Dolny Śląsk-Polski Lider Innowacji”</i>		
Działanie 1.1.4.1	Przygotowanie i wdrożenie programu „Dolny Śląsk - Polski Lider Innowacji”		
Działanie o charakterze priorytetowym			
Opis	<p>Program będzie polegał na integracji szeregu działań informacyjnych i promocyjnych prowadzonych w regionie. Dzięki koordynacji dotychczasowych działań, które do tej pory były często prowadzone w sposób rozproszony, oraz inicjowaniu nowych działań będzie można bardziej efektywnie wpłynąć na postawy proinnowacyjne społeczeństwa. Zachowanie ciągłości i spójności przekazów promocyjnych pozwoli na zbudowanie odpowiedniego klimatu wokół kreatywności i innowacji w regionie.</p> <p>Celem programu będzie realizacja spójnych działań informacyjno-promocyjnych o zasięgu regionalnym, krzewiących wiedzę i promujących postawy innowacyjne m.in. poprzez opracowywanie i upowszechnianie materiałów edukacyjnych oraz organizację konferencji, szkoleń, warsztatów i konkursów poświęconych problematyce innowacyjności. W sposób szczególny należy zadbać o kontynuację tych inicjatyw, które sprawdziły się w ostatnich latach na Dolnym Śląsku i znalazły swoje miejsce w świadomości społecznej (jak np. Dni Innowacji). Istotną będzie tutaj koordynacja realizowanych działań promocyjnych, prowadzona na szczeblu regionalnym, pozwalająca uniknąć dublowania działań realizowanych przez różne podmioty Dolnośląskiego Systemu Innowacji. Służyć temu będzie współpraca informacyjno-promocyjna Urzędu Marszałkowskiego i kluczowych uczestników Dolnośląskiego Systemu Innowacji, w wyniku której poszczególne instytucje będą wzajemnie zaznajomione ze swoją ofertą, realizowanymi projektami, oferowanymi usługami, planowanymi imprezami itp. Istotnym elementem programu będzie rozwój regionalnego portalu innowacji (np. w oparciu o istniejącą stronę internetową www.innowacje.dolnyślask.pl), na którym, w sposób przyjazny dla użytkownika, udostępnione będą takie informacje, jak wykaz instytucji proinnowacyjnych i ich oferta oraz dane kontaktowe, informacje o projektach i inicjatywach proinnowacyjnych realizowanych w regionie, kalendarz imprez poświęconych innowacyjności, baza regionalnych ofert i zapotrzebowań technologicznych, informacje o jednostkach naukowych i ich ofercie itp.</p>		
Potencjalni realizatorzy	Potencjalni beneficjenci	Potencjalne źródła finansowania	Wskaźniki
UMWD JST IOB	MŚP i DP JST JN IOB UW	Budżet własny UMWD POKL 8.2	Utworzony regionalny program promocyjny „Dolny Śląsk-Polski Lider Innowacji”

Cel strategiczny 1	Wzmacnianie innowacyjnych umiejętności i postaw, kluczowych dla gospodarki opartej na wiedzy		
Cel operacyjny 1.1	Rozwój postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych		
Kierunek działań 1.1.5	<i>Pobudzanie lokalnych inicjatyw jednostek samorządu terytorialnego na rzecz innowacji</i>		
Działanie 1.1.5.1	Program wsparcia dla jednostek samorządu terytorialnego w obszarze inicjatyw proinnowacyjnych.		
Działanie o charakterze priorytetowym			
Opis	<p>Samorząd Województwa uruchomi program wsparcia dla JST niższego szczebla w zakresie pobudzania lokalnych inicjatyw na rzecz innowacyjności. Zapewniona zostanie pomoc ekspercka obejmująca doradztwo dotyczące:</p> <ul style="list-style-type: none"> uwzględniania innowacyjności w lokalnych strategiach rozwoju i innych dokumentach strategicznych/programowych, będących podstawą do wspierania przez JST oddolnych inicjatyw proinnowacyjnych realizowanych przez lokalne środowiska (organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa, instytucje otoczenia biznesu itp.), pozyskiwania środków finansowych z publicznych programów wsparcia oraz innych źródeł na lokalne programy, inicjatywy i działania o charakterze proinnowacyjnym, realizowane przez JST. 		
Potencjalni realizatorzy	Potencjalni beneficjenci	Potencjalne źródła finansowania	Wskaźniki
UMWD	JST	Budżet województwa	<ul style="list-style-type: none"> Liczba JST korzystająca ze wsparcia UMWD w zakresie planowania strategicznego oraz pozyskiwania środków na innowacyjność

Cel strategiczny 2				Zwiększenie szansy na sukces innowacyjnych projektów biznesowych			
Cel operacyjny 2.1				Zapewnienie przedsiębiorstwom efektywnego wsparcia w postaci kapitału, wiedzy i infrastruktury w ramach Dolnośląskiego Systemu Innowacji			
Kierunek działań 2.1.1				<i>Wzbogacenie katalogu niefinansowych usług proinnowacyjnych świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu, zwiększenie liczby tych usług oraz poprawa ich jakości</i>			
Działanie 2.1.1.1				Inicjatywa własna UMWD - „Dolnośląskie Przestrzenie Design”			
Działanie o charakterze priorytetowym							
Opis		<p>Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego obserwuje wzrost aktywności innych województw w zakresie promocji wzornictwa przemysłowego oraz dostrzega znaczący potencjał Dolnego Śląska w tym zakresie. Mimo obecności w regionie branż takich jak ceramika, szkło, czy meblarstwo, brak jest działań wspierających współpracę między projektantami i przedsiębiorstwami.</p> <p>UMWD zainicjuje uruchomienie,, wspólnie z instytucjami zewnętrznymi, projektu systemowego, obejmującego realizację m.in. następujących zadań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • promocja wzornictwa przemysłowego, jako źródła produktów innowacyjnych mogących stanowić o przewadze konkurencyjnej (publikacje, konferencje, szkolenia), • imprezy tematyczne dot. obecnych i prognozowanych trendów we wzornictwie przemysłowym w wybranych branżach gospodarki, • działania "matchingujące": animowanie współpracy dolnośląskich projektantów i przedsiębiorstw produkcyjnych. 					
Potencjalni realizatorzy		Potencjalni beneficjenci		Potencjalne źródła finansowania		Wskaźniki	
UMWD JN IOB		MŚP DP Projektanci		POKL 8.2.2		Liczba inicjatyw zrealizowanych w ramach projektu „Dolnośląskie Przestrzenie Design”	

Cel strategiczny 2	Zwiększenie szansy na sukces innowacyjnych projektów biznesowych		
Cel operacyjny 2.1	Zapewnienie przedsiębiorstwom efektywnego wsparcia w postaci kapitału, wiedzy i infrastruktury w ramach Dolnośląskiego Systemu Innowacji		
Kierunek działań 2.1.1	<i>Wzbogacenie katalogu niefinansowych usług proinnowacyjnych świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu, zwiększenie liczby tych usług oraz poprawa ich jakości</i>		
Działanie 2.1.1.2	Uzgodnienie standardów oraz rozszerzenie oferty specjalistycznych usług doradczych świadczonych przez instytucje proinnowacyjne w zakresie analizy wykonalności ekonomicznej, technologicznej i prawnej projektów innowacyjnych realizowanych przez MŚP		
Opis	<p>Przedsiębiorcy w coraz większym stopniu oczekują praktycznego doradztwa, a nie tylko pośrednictwa. Sygnalizują oni również, że nie liczą na gotowe rozwiązania w postaci know-how, ale na wspólną pracę przy ich opracowywaniu, a przede wszystkim wdrażaniu. Rola IOB powinna zatem zostać odpowiednio dostosowana do tych potrzeb.</p> <p>Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego zwraca się do IOB, aby w kolejnych latach opracowały wspólne standardy, rozszerzyły ofertę oraz zwiększyły dostępność specjalistycznych usług proinnowacyjnych w następujących zakresach:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykonalność techniczna/technologiczna projektu innowacyjnego (w tym m.in. doradztwo w zakresie planowania i wdrażania innowacji, audyt technologiczny, analiza potrzeb inwestycyjnych, doradztwo w zakresie aktualnego stanu rozwoju technologii i urzędzie w kraju i na świecie oraz ich dostępności na rynku, doradztwo w zakresie norm krajowych i międzynarodowych, doradztwo w zakresie planowanych prac B+R i testów laboratoryjnych, doradztwo w zakresie planowanych zmian organizacyjnych, doradztwo w zakresie nawiązywania współpracy z podmiotami zagranicznymi), • wykonalność ekonomiczno-finansowa projektu innowacyjnego (w tym m.in. analiza popytu/ analiza rynku, analiza przychodów i kosztów operacyjnych oraz inne elementy biznesplanu, doradztwo w zakresie dostępnych źródeł finansowania przedsięwzięcia innowacyjnego oraz pomoc w zdobyciu tego finansowania), • wykonalność prawna projektu innowacyjnego (w tym m.in. doradztwo w zakresie praw własności intelektualnej, prowadzenia działalności gospodarczej za granicą lub współpracy z partnerami zagranicznymi, ocena warunków umów realizacji innowacyjnych projektów). 		
Potencjalni realizatorzy	Potencjalni beneficjenci	Potencjalne źródła finansowania	Wskaźniki
IOB	MŚP	BSR POIG 5.2	Liczba IOB, które opracowały standardy, rozszerzyły ofertę lub zwiększyły dostępność specjalistycznych usług doradczych w zakresie analizy wykonalności ekonomicznej, technologicznej i prawnej projektów innowacyjnych realizowanych przez MŚP

Cel strategiczny 2	Zwiększenie szansy na sukces innowacyjnych projektów biznesowych		
Cel operacyjny 2.1	Zapewnienie przedsiębiorstwom efektywnego wsparcia w postaci kapitału, wiedzy i infrastruktury w ramach Dolnośląskiego Systemu Innowacji		
Kierunek działań 2.1.1	<i>Wzbogacenie katalogu niefinansowych usług proinnowacyjnych świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu, zwiększenie liczby tych usług oraz poprawa ich jakości</i>		
Działanie 2.1.1.3	Świadczenie specjalistycznych usług wsparcia dla młodych firm innowacyjnych		
Opis	<p>Młode firmy innowacyjne, przede wszystkim te, które wywodzą się z jednostek naukowych i działają na bazie własności intelektualnej tych ośrodków, posiadają potencjał do szybkiego rozwoju. Potrzebują jednak profesjonalnego wsparcia na etapie załączkowym oraz w pierwszej fazie działalności innowacyjnej. Zaangażowanie doradców ze strony IOB jest potrzebne, choć kosztowne, a przedsiębiorstwa te mają z reguły ograniczone możliwości samodzielnego finansowania tego typu usług.</p> <p>Chcąc zwiększać żywotność młodych firm innowacyjnych w województwie dolnośląskim, Urząd Marszałkowski zwraca się do przedstawicieli inkubatorów, parków technologicznych oraz innych IOB zajmujących się komercjalizacją wiedzy i wsparciem start-up'ów, aby rozwijały usługi wsparcia obejmujące między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wstępną weryfikację pomysłu innowacyjnego pod kątem wykonalności technologicznej i prawnej (w tym ochrony praw własności intelektualnej), • analizę potencjału rynkowego (biznesplan), • doradztwo w zakresie założenia działalności gospodarczej, • pomoc w zdobyciu finansowania (kredyt/pożyczka lub instrumenty typu seed), • doradztwo pomostowe w fazie inkubacyjnej (przez pierwsze 12 miesięcy prowadzenia działalności). 		
Potencjalni realizatorzy	Potencjalni beneficjenci	Potencjalne źródła finansowania	Wskaźniki
IOB	Osoby prywatne chcące założyć innowacyjną działalność gospodarczą MŚP	POKL 6.2 Kreator Innowacyjności MNiSW	Liczba firm objętych programem w danym roku

Cel strategiczny 2	Zwiększenie szansy na sukces innowacyjnych projektów biznesowych		
Cel operacyjny 2.1	Zapewnienie przedsiębiorstwom efektywnego wsparcia w postaci kapitału, wiedzy i infrastruktury w ramach Dolnośląskiego Systemu Innowacji		
Kierunek działań 2.1.2	<i>Zwiększenie dostępności finansowania innowacji poprzez rozwój i upowszechnienie finansowych instrumentów i produktów</i>		
Działanie 2.1.2.1	Zwiększenie dostępności pożyczek i poręczeń na działalność innowacyjną		
	Działanie o charakterze priorytetowym		
Opis	<p>Działanie ma na celu przezwyciężenie jednej z głównych barier działalności innowacyjnej MŚP, jaką jest ograniczony dostęp do finansowania. Należy dążyć do zwiększenia dostępności instrumentów pożyczkowych i poręczeniowych oferowanych przez instytucje finansowe na działalność innowacyjną o umiarkowanym poziomie ryzyka.</p> <p>W ramach inicjatywy JEREMIE województwo dolnośląskie przewiduje około 405 mln złotych na „pożyczki globalne”. Znaczne środki zasilą także kapitał poręczeniowy. W kolejnych latach fundusze pożyczkowe, jako pośrednicy finansowi, będą mogły wspierać inwestycje w przedsiębiorstwach obejmujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> • finansowanie inwestycji polegających m.in. na zakupie, budowie lub modernizacji obiektów produkcyjno- usługowo- handlowych, • tworzenie nowych miejsc pracy, • wdrażanie nowych rozwiązań technicznych lub technologicznych, • zakup wyposażenia w maszyny, urządzenia, aparaturę, w tym także zakup środków transportu bezpośrednio związanych z celem realizowanego przedsięwzięcia, • oraz inne cele gospodarcze przyczyniające się do rozwoju MŚP. <p>Urząd Marszałkowski zwraca się do funduszy pożyczkowych, aby podjęły współpracę w obszarze informacji i promocji instrumentów finansowych w celu zwiększenia skuteczności dotarcia do firm planujących inwestycje o charakterze innowacyjnym.</p>		
Potencjalni realizatorzy	Potencjalni beneficjenci	Potencjalne źródła finansowania	Wskaźniki
UMWD IF IOB	MŚP	JEREMIE	Odsetek przedsiębiorstw korzystających z pożyczek i poręczeń na działalność innowacyjną w ogólnej liczbie przedsiębiorstw, które wprowadziły innowacje w danym roku

Cel strategiczny 2	Zwiększenie szansy na sukces innowacyjnych projektów biznesowych		
Cel operacyjny 2.1	Zapewnienie przedsiębiorstwom efektywnego wsparcia w postaci kapitału, wiedzy i infrastruktury w ramach Dolnośląskiego Systemu Innowacji		
Kierunek działań 2.1.2	<i>Zwiększenie dostępności finansowania innowacji poprzez rozwój i upowszechnienie finansowych instrumentów i produktów</i>		
Działanie 2.1.2.2	Działanie własne UMWD - Dolnośląski „bon na innowacje”		
Działanie o charakterze priorytetowym			
Opis	<p>Regionalny program „bon na innowacje” wspierać będzie prowadzenie przez jednostki naukowe prac badawczych na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw (w formie projektów celowych/prac rozwojowych). Program będzie miał charakter kompleksowy i obejmował będzie zarówno wsparcie o charakterze doradczym/eksperckim, jak i wsparcie finansowe. Program przyczyni się do rozwoju innowacji w sektorze MŚP w postaci ulepszeń produktów, usług lub procesów powstałych w oparciu o wiedzę wywodzącą się ze środowisk naukowych.</p> <p>Program obejmować będzie następujące formy/etapy wsparcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • audyt technologiczny przeprowadzony w przedsiębiorstwach wyróżnionych w otwartym procesie rekrutacji; w wyniku audytu zdiagnozowane zostaną potrzeby badawczo-rozwojowe przedsiębiorstwa pod kątem przyszłych ulepszeń produktów, usług lub procesów technologicznych o charakterze innowacyjnym, • poszukiwanie zespołów naukowych, mogących przeprowadzić prace B+R i rozwiązać problemy technologiczne zidentyfikowane w trakcie audytu, • finansowanie badań na rzecz MŚP - niewielkich projektów celowych (prac rozwojowych lub testów laboratoryjnych) o wartości ok. 15-25 tys. zł. <p>Program realizowany będzie w ramach projektu własnego (systemowego) UMWD w partnerstwie z instytucjami zewnętrznymi.</p>		
Potencjalni realizatorzy	Potencjalni beneficjenci	Potencjalne źródła finansowania	Wskaźniki
UMWD IOB	MŚP JN	POKL 8.2.2	Liczba projektów celowych wdrożonych dzięki programowi „bon na innowacje”

Cel strategiczny 2	Zwiększenie szansy na sukces innowacyjnych projektów biznesowych		
Cel operacyjny 2.1	Zapewnienie przedsiębiorstwom efektywnego wsparcia w postaci kapitału, wiedzy i infrastruktury w ramach Dolnośląskiego Systemu Innowacji		
Kierunek działań 2.1.4	<i>Wykorzystywanie zamówień publicznych przez jednostki samorządu terytorialnego na rzecz innowacyjnego rozwoju regionu</i>		
Działanie 2.1.4.1	Działanie własne UMWD – Wsparcie szkoleniowo-doradcze dla JST w zakresie wykorzystywania zamówień publicznych oraz partnerstwa publiczno-prywatnego na rzecz kreowania popytu na innowacje		
Działanie o charakterze priorytetowym			
Opis	Działanie ukierunkowane jest na wzmocnienie regionalnego popytu na produkty i usługi innowacyjne ze strony sektora finansów publicznych oraz adresowane do jednostek samorządu terytorialnego. Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego przeprowadzi akcję informacyjno-promocyjną oraz szkolenia dla przedstawicieli JST w zakresie metod i sposobów wykorzystywania zamówień publicznych oraz partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP) na rzecz kreowania regionalnego popytu na innowacje. W sposób szczególny uwzględnione zostaną zagadnienia takie jak: podstawy prawne i aspekty praktyczne, współpraca między JST w zakresie wspólnych inwestycji o charakterze innowacyjnym (oczyszczalnie ścieków, alternatywne źródła energii, składowiska odpadów itp.), modele partnerstwa publiczno-prywatnego oraz ich polskie uwarunkowania prawne, dobre praktyki z kraju i ze świata. Ponadto przewiduje się doradztwo indywidualne świadczone przez ekspertów na rzecz JST w zakresie konkretnych postępowań pzp lub przedsięwzięć typu PPP.		
Potencjalni realizatorzy	Potencjalni beneficjenci	Potencjalne źródła finansowania	Wskaźniki
UMWD	JST	POKL 8.2 2	Odsetek jednostek samorządu terytorialnego, które uwzględniają aspekty innowacji w procesie zamówień publicznych

Cel strategiczny 2	Zwiększenie szansy na sukces innowacyjnych projektów biznesowych		
Cel operacyjny 2.2	Wspieranie działalności badawczo-rozwojowej w przedsiębiorstwach		
Kierunek działań 2.2.2	<i>Wsparcie działalności badawczo-rozwojowej realizowanej przez przedsiębiorstwa</i>		
Działanie 2.2.2.1	„Venture Kick” - fora dla pomysłów badawczych przedsiębiorstw		
Opis	<p>Działanie ma na celu poszukiwanie potencjalnych źródeł finansowania na przedsięwzięcia badawczo-rozwojowe przedsiębiorstw (np. poprzez duże firmy, które byłyby zainteresowane tego typu badaniami). Działanie będzie polegało na organizowaniu spotkań z pomysłodawcami, ocenie propozycji badawczo-rozwojowych przez potencjalnych inwestorów, a następnie podpisywaniu umów współpracy i dofinansowaniu wybranych propozycji badawczo-rozwojowych. Działanie ma charakter zbliżony do tzw. investment readiness – ocena potencjału inwestycyjnego pomysłów biznesowych, tylko na znacznie wcześniejszym etapie – etapie pomysłu badawczego.</p> <p>Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego zwraca się do IOB typu parki technologiczne, centra transferu technologii i innych pośredników w procesach komercjalizacji wiedzy – w tym akceleratorów technologicznych i funduszy załączkowych - aby włączyły się w organizację cyklicznych forów z udziałem dużych przedsiębiorstw i funduszy kapitału wysokiego ryzyka będących potencjalnymi inwestorami a MŚP, będących pomysłodawcami przedsięwzięć badawczo-rozwojowych z dużym potencjałem wdrożeniowym.</p> <p>W fazie przygotowawczej UMWD przeprowadzi przetarg na opracowanie koncepcji forów oraz analizę poziomu gotowości dużych przedsiębiorstw i innych potencjalnych inwestorów do angażowania się w tego typu przedsięwzięcia. Następnie wyłoniony zostanie operator przedsięwzięcia, który będzie odpowiedzialny za organizację forów i opiekę nad relacjami między pomysłodawcami i inwestorami. Przewiduje się organizację dwóch tego typu forów rocznie. Ponadto, korzystając z nowoczesnych narzędzi komunikacyjnych, operator będzie odpowiedzialny za obsługiwanie elektronicznej platformy wymiany informacji. Działania te przyczynią się do budowania procesów „otwartej innowacji”.</p>		
Potencjalni realizatorzy	Potencjalni beneficjenci	Potencjalne źródła finansowania	Wskaźniki
UMWD Operator IOB	MŚP DP IOB	DP Fundusze załączkowe Sieci aniołów biznesu Budżet województwa	Liczba projektów badawczych realizowanych przez przedsiębiorstwa rocznie Liczba przedsiębiorstw realizujących projekty badawcze

Cel strategiczny 3	Wzrost potencjału innowacyjnego dolnośląskich jednostek naukowych		
Cel operacyjny 3.1	Uzyskanie pozycji polskiego lidera w regionalnych specjalizacjach naukowo-technologicznych		
Kierunek działań 3.1.1	<i>Utworzenie centrów kompetencji w jednostkach naukowych działających w ramach regionalnych specjalizacji naukowo-technologicznych</i>		
Działanie 3.1.1.1	Regionalne forum współpracy jednostek naukowych w sprawie utworzenia i rozwoju centrów kompetencji		
	Działanie o charakterze priorytetowym		
Opis	<p>Centra kompetencji przy jednostkach naukowych odgrywać będą w najbliższych latach istotną rolę, gromadząc najwyższej jakości potencjał naukowo-badawczy.</p> <p>Szczególnie ważne staje się zatem tworzenie takich centrów kompetencji w regionie, przede wszystkim w ramach zidentyfikowanych specjalizacji naukowo-technologicznych o dużym potencjale innowacyjno-wdrożeniowym. W województwie dolnośląskim za specjalizacje te uznano: nauki chemiczne (w tym inżynieria materiałowa i nanotechnologie), nauki medyczne, biologię i biotechnologię, farmaceutykę, nauki o żywności, technologie środowiskowe, technologie pomiarowe, technologie informacyjne i komunikacyjne, mechanikę i automatykę oraz inżynierię wodną i lądową.</p> <p>Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego powoła Grupy Robocze ds. Centrów Kompetencji składające się głównie z przedstawicieli jednostek naukowych. Ich zadaniem będzie określenie modeli i procedur rozwoju centrów kompetencji na terenie województwa. Korzystając z dotychczasowych doświadczeń współpracy jednostek naukowych w wymiarze wielodyscyplinarnym, do roku 2014 w regionie powinno powstać około 10 centrów kompetencji. UMWD zaplanuje wsparcie finansowe na opracowanie studiów wykonalności i biznes planów dla wybranych centrów kompetencji. Opracowana zostanie także szczegółowa oferta tych instytucji utworzonych w regionie, która będzie odpowiednio promowana. Utworzenie właściwego (według opracowanego modelu) centrum kompetencji będzie wiązało się z otrzymaniem z rąk Marszałka Dolnego Śląska certyfikatu centrum kompetencji.</p>		
Potencjalni realizatorzy	Potencjalni beneficjenci	Potencjalne źródła finansowania	Wskaźniki
UMWD	JN IOB	Budżet własny UMWD Budżet własny JN	Liczba nowoutworzonych centrów kompetencji Liczba opracowanych studiów wykonalności biznes planów dla potencjalnych centrów kompetencji

Cel strategiczny 3	Wzrost potencjału innowacyjnego dolnośląskich jednostek naukowych		
Cel operacyjny 3.1	Uzyskanie pozycji polskiego lidera w regionalnych specjalizacjach naukowo-technologicznych		
Kierunek działań 3.1.1	<i>Utworzenie centrów kompetencji w jednostkach naukowych działających w ramach regionalnych specjalizacji naukowo-technologicznych</i>		
Działanie 3.1.1.2	Tworzenie mobilnych centrów kompetencji przy klastrach		
Działanie o charakterze priorytetowym			
Opis	<p>Działanie będzie polegało na wsparciu idei tworzenia mobilnych centrów kompetencji. Pierwsze doświadczenia klastra NUTROBIOMED pokazują, iż uruchomienie, w ramach klastra, mobilnego centrum kompetencji jest dobrym rozwiązaniem. Wspólnie z dużymi firmami zespoły naukowe, składające się z pracowników różnych jednostek naukowych, będą pracować nad konkretnymi zagadnieniami w przedsiębiorstwach. Mobilne podejście pozwoli na szybką reakcję na miejscu u danego klienta, zgodnie z jego specyficznymi potrzebami. Centra tego typu powinny być tworzone przy dużych firmach, dla potrzeb specyficznych projektów lub przy klastrach - celem rozwiązywania pewnych powstałych problemów badawczo – rozwojowych.</p> <p>Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego zwróci się z prośbą do przedstawicieli klastrów w regionie oraz jednostek naukowych działających w ramach tych klastrów o dokonanie oceny potencjału specjalizacji technologicznych, w ramach których mogłyby powstawać tego typu mobilne centra. W kolejnym etapie UMWD przeznaczy wsparcie finansowe na opracowanie studiów wykonalności i biznes planów dla wybranych mobilnych centrów kompetencji. Docelowo, jednostki naukowe opracują i utworzą bazę danych „akredytowanych” specjalistów, którzy będą działali w ramach mobilnych centrów kompetencji.</p>		
Potencjalni realizatorzy	Potencjalni beneficjenci	Potencjalne źródła finansowania	Wskaźniki
UMWD SG JN IOB	MŚP DP JN	Budżet własny UMWD Środki własne klastrów, MŚP, DP	<ul style="list-style-type: none"> Liczba nowoutworzonych centrów kompetencji Liczba opracowanych studiów wykonalności biznes planów dla potencjalnych centrów kompetencji

Cel strategiczny 3	Wzrost potencjału innowacyjnego dolnośląskich jednostek naukowych		
Cel operacyjny 3.2	Usprawnienie procesów komercjalizacji wiedzy w jednostkach naukowych		
Kierunek działań 3.2.1	<i>Wzmocnienie jednostek komercjalizacji wiedzy powstałej w jednostkach naukowych dla polepszenia jakości i kompleksowości świadczonych usług</i>		
Działanie 3.2.1.1	Opracowanie jednolitych procedur komercjalizacji własności intelektualnych na uczelniach wyższych		
Opis	<p>Uczelnie wyższe w coraz większym stopniu będą się otwierać na nowe formy współpracy z przedsiębiorstwami. Sytuacja ta wymaga nowej strategii rozwoju uczelni, która będzie kładła znacznie większy nacisk na zarządzanie własnością intelektualną.</p> <p>W interesie jednostek naukowych jest zatem stworzenie przejrzystych reguł transferu technologii i komercjalizacji wiedzy na wszystkich uczelniach wyższych zajmujących się pracami naukowo-badawczymi, tak, aby w efekcie mogło dochodzić do efektywnego transferu wiedzy do gospodarki. Spójność między procedurami (regulaminami, statutami) opracowanymi na poszczególnych uczelniach powinna ułatwić w przyszłości tworzenie konsorcjów oraz zespołów wielodyscyplinarnych, a także wcześniej wspomnianych centrów kompetencji. Jednocześnie przejrzyste procedury mogą być wizytówką i silną kartą przetargową w negocjacjach z przedsiębiorstwami.</p> <p>UMWD wystąpi do uczelni wyższych o wspólne opracowanie jednolitego pakietu procedur ochrony własności intelektualnej i komercjalizacji wiedzy, a także modeli prawnych komercjalizacji (np. biorąc pod uwagę Lambert Agreements opracowane w Wielkiej Brytanii). UMWD uruchomi w tym celu Grupę Roboczą. Oprócz przedstawicieli uczelni wyższych, instytucje proinnowacyjne zaangażowane w proces transferu technologii i komercjalizacji (przede wszystkim Centra Transferu Technologii) zostaną włączone w prace utworzonej Grupy Roboczej.</p>		
Potencjalni realizatorzy	Potencjalni beneficjenci	Potencjalne źródła finansowania	Wskaźniki
UMWD UW IOB	UW IOB Naukowcy	Budżet własny zainteresowanych podmiotów	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrealizowanych projektów wymiany kadr między nauką a biznesem Liczba podmiotów gospodarczych uczestniczących w projektach wymiany kadr między nauką a biznesem Liczba pracowników naukowych uczestniczących w projektach wymiany kadr między nauką a biznesem Liczba jednostek naukowych realizujących projekty wymiany kadr między nauką a biznesem

Cel strategiczny 3	Wzrost potencjału innowacyjnego dolnośląskich jednostek naukowych		
Cel operacyjny 3.2	Usprawnienie procesów komercjalizacji wiedzy w jednostkach naukowych		
Kierunek działań 3.2.1	<i>Wzmocnienie jednostek komercjalizacji wiedzy powstałej w jednostkach naukowych dla polepszenia jakości i kompleksowości świadczonych usług</i>		
Działanie 3.2.1.2	Rozwój kompetencji pracowników centrów transferu technologii na uczelniach wyższych		
Opis	<p>Po wejściu w życie nowych regulaminów ochrony własności intelektualnej oraz komercjalizacji wiedzy na uczelniach wyższych, centra transferu technologii powinny być głównymi podmiotami koordynującymi te procesy. Profesjonalnie przygotowana kadra odpowiedzialna będzie między innymi za przygotowanie strategii zabezpieczenia i komercjalizacji własności intelektualnej, za opracowanie wspólnie z zespołami badawczymi nowych ofert i zapotrzebowań technologicznych oraz za opracowanie i wdrożenie programów marketingowych skierowanych do określonych segmentów rynkowych. Prowadzenie negocjacji z klientami, podpisywanie umów i nadzorowanie wykonania transakcji będzie leżało w zakresie obowiązków centrów transferu technologii. Mimo wielu lat doświadczeń, pracownicy centrów transferu technologii nadal potrzebują specjalistycznych szkoleń, aby być dobrze przygotowani do nowych zadań i wyzwań.</p> <p>Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego zwróci się do uczelni wyższych i uczelnianych centrów transferu technologii, aby przygotowały program szkoleniowy w zakresie rozwoju kompetencji pracowników centrów transferu technologii. Zaprosi także te podmioty do współpracy w ramach projektu systemowego mającego na celu realizację kompleksowego programu rozwoju centrów transferu technologii na uczelniach wyższych.</p> <p>Wsparcie zostanie także udzielone w celu opracowania dobrych praktyk w dziedzinie komercjalizacji, dzięki którym łatwiej będzie przekonać pracowników naukowych do całego procesu komercjalizacji. Wspierane będą także wizyty studyjne (krajowe i zagraniczne), umożliwiające poszerzenie kompetencji pracowników centrów transferu technologii oraz kilkutygodniowe staże dla pracowników tych centrów (krajowe i zagraniczne) celem wymiany doświadczeń i podnoszenia kwalifikacji.</p>		
Potencjalni realizatorzy	Potencjalni beneficjenci	Potencjalne źródła finansowania	Wskaźniki
UMWD UW	UW Kadra CTT przy UW	POKL 8.2.2 Budżet własny zainteresowanych podmiotów	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeszkolonych pracowników uczelnianych centrów transferu technologii Liczba nowych opracowanych usług

Cel strategiczny 3	Wzrost potencjału innowacyjnego dolnośląskich jednostek naukowych		
Cel operacyjny 3.2	Usprawnienie procesów komercjalizacji wiedzy w jednostkach naukowych		
Kierunek działań 3.2.2	<i>Rozwój kompetencji i umiejętności pracowników naukowych oraz doktorantów w zakresie komercjalizacji wiedzy i współpracy z podmiotami gospodarczymi</i>		
Działanie 3.2.2.1	Wspieranie mobilności naukowców i podnoszenie świadomości odnośnie komercjalizacji wiedzy		
Opis	Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego zwraca się do Uczelni Wyższych, aby podjęły współpracę w zakresie promowania mobilności naukowców. W szczególności należy dokonać wszelkich starań, aby zwiększyć udział pracowników naukowych i doktorantów w programach stażowych i stypendialnych realizowanych w ramach 7. Programu Ramowego oraz innych konkursów organizowanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, czy Narodowe Centrum Badań i Rozwoju oraz Narodowe Centrum Nauki.		
Potencjalni realizatorzy	Potencjalni beneficjenci	Potencjalne źródła finansowania	Wskaźniki
UMWD UW Krajowy Punkt Kontaktowy 7PR	Pracownicy naukowci Doktoranci	7. i 8. Program Ramowy, środki własne UM i jednostek naukowych Konkursy Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego Konkursy Narodowego Centrum Badań i Rozwoju oraz Narodowego Centrum Nauki	<ul style="list-style-type: none"> łączna liczba pracowników naukowych i doktorantów biorących udział w programach stażowych i stypendialnych

Cel strategiczny 3	Wzrost potencjału innowacyjnego dolnośląskich jednostek naukowych		
Cel operacyjny 3.2	Usprawnienie procesów komercjalizacji wiedzy w jednostkach naukowych		
Kierunek działań 3.2.3	<i>Programy stypendialne dla doktorantów, wspierające prace badawcze o wysokim potencjale aplikacyjnym</i>		
Działanie 3.2.3.1	Projekt własny UMWD - „Przedsiębiorczy doktorant - inwestycja w innowacyjny rozwój regionu”		
Działanie o charakterze priorytetowym			
Opis	Wydział Rozwoju Gospodarczego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego w latach 2010 - 2013 realizuje projekt w ramach Poddziałania 8.2.2 Regionalne Strategie Innowacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Projekt ten kontynuuje wcześniejsze działania podjęte w ramach inicjatywy „GRANT – wsparcie prac badawczych poprzez stypendia naukowe dla doktorantów”, prowadzone w latach 2008-2010. Celem głównym projektu jest zwiększenie innowacyjności gospodarki regionu poprzez zintensyfikowanie powiązań i kontaktów między nauką i przemysłem. Warunkiem koniecznym do uzyskania dofinansowania jest nawiązanie i skonkretyzowanie przez każdego z doktorantów współpracy z co najmniej jednym przedsiębiorcą z województwa dolnośląskiego. Każde udzielone stypendium ma zaowocować nowym rozwiązaniem, które może zostać wdrożone w gospodarce. Realne wsparcie jest zatem adresowane nie tylko do doktorantów, ale także do przedsiębiorstw z nimi współpracujących, które uzyskają nowoczesną wiedzę techniczną.		
Potencjalni realizatorzy	Potencjalni beneficjenci	Potencjalne źródła finansowania	Wskaźniki
UMWD	Doktoranci MŚP DP	POKL 8.2.2	<ul style="list-style-type: none"> Liczba doktorantów pozyskujących stypendium doktoranckie Liczba realizowanych w regionie programów stypendialnych dla doktorantów, wspierających prace badawcze o wysokim potencjale aplikacyjnym

Cel strategiczny 4	Rozwój współpracy w gospodarce w obszarze innowacji		
Cel operacyjny 4.1	Tworzenie warunków dla rozwoju współpracy w obszarze innowacji		
Kierunek działań 4.1.1	<i>Promowanie wśród podmiotów gospodarczych współpracy opartej na modelu open innovation.</i>		
Działanie 4.1.1.1	Inicjatywa własna UMWD – „Open your Horizons” („Poszerzaj Horyzonty”)		
	Działanie o charakterze priorytetowym		
Opis	<p>Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, wspólnie z partnerami zewnętrznymi, realizować będzie inicjatywę „Open your Horizons” celem promowania idei „otwartej innowacji” wśród przedsiębiorstw. Działania nastawione będą na stopniowe przygotowanie firm do wejścia w relacje biznesowe poza ich obszarami branżowymi.</p> <p>W pierwszej kolejności organizowane będą seminaria przedstawiające ideę „otwartej innowacji” (dobre praktyki, eksperci zagraniczni). Następnie zaplanowane zostaną warsztaty i spotkania foresightowe, podczas których uczestnicy nabędą praktycznych umiejętności poruszania się w nowych obszarach w poszukiwaniu efektywnych ścieżek rozwoju. Przewiduje się uruchomienie platformy informatycznej umożliwiającej wspieranie nowych form współpracy między przedsiębiorstwami oraz między przedsiębiorstwami a jednostkami naukowymi. Platformy te będą umożliwiały kontakty pomiędzy wszystkimi zainteresowanymi podmiotami i wymianę informacji między nimi celem rozwiązywania powstałych problemów. Jednocześnie platforma ta umożliwi łączenie strony popytowej i podażowej wokół określonych zagadnień, co z kolei przełoży się na określone transakcje transferu wiedzy.</p>		
Potencjalni realizatorzy	Potencjalni beneficjenci	Potencjalne źródła finansowania	Wskaźniki
UMWD partnerzy konsorcjum projektu systemowego	MŚP DP IOB JN	PO KL 8.2.2	<ul style="list-style-type: none"> Liczba inicjatyw promujących ideę <i>open innovation</i> Liczba pracowników przedsiębiorstw uczestniczących w inicjatywach promujących ideę <i>open innovation</i>

Cel strategiczny 4	Rozwój współpracy w gospodarce w obszarze innowacji		
Cel operacyjny 4.1	Tworzenie warunków dla rozwoju współpracy w obszarze innowacji		
Kierunek działań 4.1.2	<i>Rozwój wiedzy i umiejętności kadr instytucji otoczenia biznesu w zakresie animowania współpracy w obszarze innowacyjności</i>		
Działanie 4.1.2.1	Program szkoleniowy „Animowanie Sieci Gospodarczych” dla pracowników IOB		
Opis	<p>W gospodarce kształtują się różnorodne formy współpracy między przedsiębiorstwami. Tradycyjne relacje biznesowe „dostawca-klient” są ciągle istotne, ale na znaczeniu zyskują relacje współpracy w ramach konsorcjów i projektów wokół nowych technologii, produktów i procesów. Do tej pory IOB w większości przypadków miały do czynienia z indywidualnymi klientami. Jednak szanse rozwoju gospodarki województwa znajdują się tam, gdzie firmy potrafią łączyć zasoby w celu osiągnięcia efektu synergii. Rośnie zatem rola IOB jako neutralnego mediatora i animatora procesów współpracy w gospodarce.</p> <p>Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, w ramach projektu systemowego, planuje organizację programu szkoleniowego „Animowanie Sieci Gospodarczych” dla pracowników IOB.</p>		
Potencjalni realizatorzy	Potencjalni beneficjenci	Potencjalne źródła finansowania	Wskaźniki
UMWD	IOB	POKL 8.2.2	<ul style="list-style-type: none"> Liczba pracowników instytucji otoczenia biznesu przeszkolonych w zakresie animowania społeczności gospodarczych

Cel strategiczny 4	Rozwój współpracy w gospodarce w obszarze innowacji		
Cel operacyjny 4.2	Zwiększenie liczby przedsiębiorstw współpracujących z innymi podmiotami w obszarze innowacyjności w ramach klastrów		
Kierunek działań 4.2.1	<i>Cykliczna ocena potencjału gospodarki regionalnej pod kątem inicjowania nowych powiązań klastrowych</i>		
Działanie 4.2.1.1	Cykliczna analiza potencjału gospodarki regionu pod kątem inicjowania nowych powiązań klastrowych		
Działanie o charakterze priorytetowym			
Opis	<p>Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego będzie cyklicznie zlecać wykonanie analizy potencjału gospodarki regionu pod kątem inicjowania nowych powiązań klastrowych. Analizy te pozwolą na weryfikację specjalizacji regionalnych oraz poziomu gotowości przedsiębiorstw danego obszaru do włączania się w nowe formy współpracy z podmiotami w najbliższym otoczeniu. Okres analizy obejmować będzie za każdym razem około 6-12 miesięcy, co pozwoli zidentyfikować potencjalnych liderów oraz zgromadzić lokalne i branżowe środowiska na spotkaniach warsztatowych.</p> <p>Wyniki analiz będą prezentowane na corocznej konferencji na temat klastrów w województwie dolnośląskim. Raporty zostaną udostępnione IOB, które na ich podstawie będą mogły podejmować dalsze działania.</p>		
Potencjalni realizatorzy	Potencjalni beneficjenci	Potencjalne źródła finansowania	Wskaźniki
UMWD Wykonawca zewnętrzny	MŚP DP IOB JN	POKL 8.2.2	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrealizowanych badań w zakresie zdiagnozowania potencjału gospodarki regionalnej pod kątem inicjowania nowych powiązań klastrowych.

Cel strategiczny 4				Rozwój współpracy w gospodarce w obszarze innowacji			
Cel operacyjny 4.2				Zwiększenie liczby przedsiębiorstw współpracujących z innymi podmiotami w obszarze innowacyjności w ramach klastrów			
Kierunek działań 4.2.2				<i>Wspieranie rozwoju klastrów i inicjatyw klastrowych</i>			
Działanie 4.2.2.1				Program rozwoju klastrów			
Działanie o charakterze priorytetowym							
Opis		Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego planuje cyklicznie organizować konkurs na wspieranie inicjatyw klastrowych. Środki będą przeznaczone na działania związane z inicjatywami wspólnymi, wykazującymi się wyraźną wartością dodaną dla klastra.					
Potencjalni realizatorzy		Potencjalni beneficjenci		Potencjalne źródła finansowania		Wskaźniki	
UMWD		MŚP DP IOB JN		Budżet własny UMWD		<ul style="list-style-type: none"> • Liczba utworzonych klastrów w danym roku • Liczba wspieranych klastrów w danym roku 	

Cel strategiczny 4	Rozwój współpracy w gospodarce w obszarze innowacji		
Cel operacyjny 4.3	Rozwój współpracy regionalnych instytucji proinnowacyjnych na rzecz przedsiębiorstw		
Kierunek działań 4.3.1	<i>Rozwój współpracy instytucji proinnowacyjnych w zakresie koordynacji, działań informacyjno-promocyjnych, wymiany dobrych praktyk oraz świadczenia wspólnych usług proinnowacyjnych skierowanych do przedsiębiorstw</i>		
Działanie 4.3.1.1	Rozwój współpracy instytucji proinnowacyjnych w zakresie koordynacji działań informacyjno-promocyjnych, wymiany dobrych praktyk oraz świadczenia wspólnych usług proinnowacyjnych skierowanych do przedsiębiorstw		
Opis	<p>Działanie ma na celu wzrost efektywności działań prowadzonych przez regionalne instytucje proinnowacyjne. Koordynacja realizowanych w regionie indywidualnych projektów, inicjatyw i działań oraz współpraca przy inicjatywach wspólnych jest warunkiem niezbędnym dla uzyskania efektu synergii i usprawnienia regionalnego systemu innowacji. Dzięki środkom publicznym, IOB będą miały okazję nabyć doświadczenie w realizacji nowych rodzajów usług. Przed rozpoczęciem nowego okresu programowania 2014-2020 warto dokonać krytycznej oceny usług oferowanych na rynku i przygotować odpowiednią ofertę dla przedsiębiorstw, zgodnie z nowymi trendami i oczekiwaniami na rynku.</p> <p>Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego zaprosi IOB do uczestnictwa w Grupie Roboczej ds. budowania Dolnośląskiej Sieci Usług Proinnowacyjnych. Grupa będzie miała za zadanie opracowanie strategii rozwoju usług proinnowacyjnych w ramach Dolnośląskiej Sieci Usług Proinnowacyjnych. Ponadto, dzięki cyklicznym spotkaniom, IOB będą miały dostęp do dobrych praktyk, informacji o zmianach na rynku oraz będą mogły nabierać zaufania do siebie w ramach bardziej skomplikowanych przedsięwzięć rozwojowych.</p>		
Potencjalni realizatorzy	Potencjalni beneficjenci	Potencjalne źródła finansowania	Wskaźniki
UMWD IOB	UMWD IOB	POKL 8.2.2	<ul style="list-style-type: none"> Liczba inicjatyw podejmowanych przez instytucje proinnowacyjne na rzecz rozwoju współpracy informacyjno-promocyjnej Liczba instytucji proinnowacyjnych zaangażowanych w rozwój współpracy i wymianę dobrych praktyk

5. System monitoringu Planu Wykonawczego

System monitoringu uwzględnia szereg elementów, wynikających z konieczności zbierania, gromadzenia i przetwarzania danych, ich analizy w oparciu o przyjęte wskaźniki osiągnięcia celów strategicznych i operacyjnych oraz wyznaczonych kierunków działań. Monitoring wykorzystywany jest przede wszystkim w zarządzaniu procesem wdrażania – umożliwia obserwację i reagowanie na zmieniające się czynniki zewnętrzne i wewnętrzne w stosunku do procesu wdrażania. Ponadto jest on podstawowym źródłem danych do badań ewaluacyjnych.

Monitoring Planu Wykonawczego będzie prowadzony na poziomie poszczególnych projektów (tzw. inwentaryzacja i ranking projektów wdrażających RSI²). Do inwentaryzacji projektów będą wskazywane projekty realizowane w ramach:

- POIG,
- POIŚ,
- RPO WD,
- 7. Programu Ramowego UE,
- EWT,
- Programu Konkurencyjność i Innowacje,
- Program Rozwoju Klastrow,
- Inne programy/inicjatywy w ramach których realizowane będą działania określone w rozdziale 4 i 5 niniejszego dokumentu.

Monitoring poszczególnych projektów w ramach Planów Wykonawczych i innych projektów wpisujących się w cele Strategii (tzw. inwentaryzacja i ranking projektów wdrażających RSI) dostarczą odpowiedzi co najmniej na następujące pytania:

1. Czy projekty mieszczą się w priorytetach i zadaniach zdefiniowanych w Strategii? W jakim stopniu?
2. Czy projekty odpowiadają na zidentyfikowane w Strategii potrzeby regionu?
3. Czy kolejność realizacji projektów jest zgodna z przyjętym planem działań?
4. Czy projekty układają się w spójną całość i przyczyniają do realizacji celów strategicznych (zwłaszcza na poziomie oddziaływania)?
5. Czy w ramach projektów realizowane są działania, które mają na celu ograniczenie słabych stron regionu (patrz analiza SWOT) i powodują pozytywne zmiany, co najmniej w kontekście lokalnym?
6. Czy działania realizowane lub przewidziane w ramach projektów pozwolą skutecznie realizować zamierzenia i ostatecznie osiągnąć oczekiwane oddziaływanie?
7. Czy działania realizowane lub przewidziane w ramach projektów pozwolą efektywnie realizować zamierzenia i ostatecznie osiągnąć oczekiwane oddziaływanie?
8. Czy rezultaty projektu będą miały charakter trwały i będą funkcjonować także po zakończeniu projektu i ustaniu finansowania?
9. Czy projekty odwołują się do współpracy z innymi projektami realizowanymi w ramach wdrażania Programu? Czy wykorzystują ich wyniki, tworzą wspólne działania oraz podejmują działania komplementarne?³

² Przewodnik Ewaluatora opracowany w ramach ewaluacji procesu wdrażania Regionalnych Strategii Innowacji 15 regionów Polski pod kątem implementacji projektów wynikających ze strategii, Warszawa 2006, str. 19-27.

³ Przewodnik Ewaluatora opracowany w ramach ewaluacji procesu wdrażania Regionalnych Strategii Innowacji 15 regionów Polski pod kątem implementacji projektów wynikających ze strategii, Warszawa 2006, str. 19-27.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**DOLNY
ŚLĄSK**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Dane do inwentaryzacji projektów będą pozyskiwane z instytucji zarządzających danym programem.

O ile monitoring wskaźników realizacji celów projektów powinien być podsumowywany co rok, o tyle inwentaryzacja projektów może być podsumowywana w okresach dwu – trzyletnich (ze względu na okresy realizacji projektów).

Podmiotem odpowiedzialnym za organizację monitoringu wdrażania Planu Wykonawczego będzie Wydział Rozwoju Gospodarczego/ Dział Innowacji i Konkurencyjności UMWD. Pomiar wskaźników powinien odbywać się corocznie i być dokonywany przez Dział (w procesie monitoringu uczestniczyć będą również podmioty Regionalnego Systemu Innowacji dostarczające danych). Mierzenie niektórych wskaźników może odbywać się drogą zamówienia publicznego i być realizowane przez wykonawcę zewnętrznego. Istotnym elementem raportów monitoringowych powinny być uwagi odnośnie stopnia realizacji poszczególnych celów w kontekście oszacowanych wskaźników bazowych i docelowych oraz kamieni milowych ich realizacji. Raporty z monitoringu powinny być poddawane pod dyskusję na forum Zarządu Województwa oraz Dolnośląskiej Rady Innowacyjności.

Przedstawiony system monitoringu wdrażania Planu Wykonawczego wymagać będzie zastosowania następujących metod badawczych: analiza danych własnych UMWD, analiza danych statystycznych (GUS, Eurostat i in.) i badania metodami socjologicznymi.

Słownik pojęć

Centrum kompetencji: struktura wirtualna lub formalna, działająca w oparciu o zasoby jednostek naukowych (w postaci centrów doskonałości, centrów zaawansowanych technologii i in.), przy ścisłej współpracy z podmiotami gospodarczymi wokół strategicznych programów badawczych. Jest to struktura wykonująca przede wszystkim badania kontraktowe w oparciu o wspólne uzgodnienia z podmiotami gospodarczymi, a także oferująca usługi dopasowane do potrzeb przedsiębiorstw, która jednocześnie skupia się na kreowaniu nowych rozwiązań przekraczających obecny stan techniki.

Innowacyjny projekt biznesowy: Jest to określony w czasie złożony zbiór powiązanych ze sobą działań naukowych, technicznych, organizacyjnych, finansowych i komercyjnych, zmierzających do obniżenia kosztów prowadzenia działalności gospodarczych lub zwiększenia przychodów w oparciu o wprowadzone zmiany, stanowiące nowość lub znaczące ulepszenie dla podmiotu wdrażającego.

Innowacyjność: „Zdolność i chęć podmiotów gospodarki do ciągłego poszukiwania i wykorzystywania w praktyce gospodarczej wyników badań naukowych i prac badawczo-rozwojowych, nowych koncepcji, pomysłów, wynalazków, doskonalenia i rozwoju wykorzystywanych technologii produkcji materialnej i niematerialnej, wprowadzanie nowych metod i technik w organizacji i zarządzaniu, doskonalenie i rozwijanie infrastruktury oraz zasobów wiedzy.”⁴

Institucja otoczenia biznesu⁵ to podmiot, który:

- (1) nie działa dla zysku, lub przeznacza zysk na cele statutowe, związane z rozwojem przedsiębiorstw i innowacyjności, w tym tworzeniem nowych miejsc pracy oraz
- (2) zapewnia przedsiębiorcom oraz osobom podejmującym działalność gospodarczą świadczenie usług:
  - (a) doradczych – o charakterze:
    - ogólnym
    - proinnowacyjnym - służącym rozwojowi przedsiębiorstwa przez poprawę istniejącego lub wdrożenie nowego procesu technologicznego, produktu lub usługi, tj. usługi dotyczące w szczególności: oceny potrzeb technologicznych, promocji technologii i nowych rozwiązań organizacyjnych, wdrażania nowych technologii, innych działań, w których następuje transfer wiedzy lub innowacyjnej technologii
  - (b) szkoleniowych,
  - (c) informacyjnych, polegających na:
    - udzielaniu informacji (o administracyjno – prawnych aspektach prowadzenia działalności gospodarczej; dostępnych programach pomocy publicznej dla przedsiębiorców oraz innych dostępnych źródłach finansowania działalności gospodarczej; teleadresowych; o targach, wystawach i innych wydarzeniach gospodarczych; zasadach inwestowania w krajach UE; zasadach sporządzania wniosków o pomoc publiczną i finansowanie działalności gospodarczej z innych źródeł),

⁴ Opracowanie systemu monitoringu i zasad wdrażania strategii innowacji - CZĘŚĆ I: Zasady wdrażania Dolnośląskiej Strategii Innowacji, PAG, Uniconsult, strona 6, Warszawa, 2009

⁵ Badanie potencjału dolnośląskich organizacji otoczenia biznesu w zakresie świadczenia usług proinnowacyjnych, PSBD, Grupa WYG, strona 6, Maj 2010

- wprowadzaniu informacji o ofercie handlowej do baz danych służących nawiązywaniu współpracy gospodarczej,
  - wyszukiwaniu potencjalnych partnerów gospodarczych w dostępnych bazach danych,
- (d) finansowych – w zakresie udzielania pożyczek lub poręczeń.

Instytucje proinnowacyjne: instytucje otoczenia biznesu realizujące usługi proinnowacyjne.

Kapitał ludzki⁶ to wiedza, umiejętności, kompetencje oraz inne cechy ucieleśnione w człowieku, które powiązane są z jego ekonomiczną aktywnością. Takie podejście jest przyjmowane przez główne organizacje gospodarcze (OECD, 2001).

Jednostki naukowe⁷ — jednostki prowadzące w sposób ciągły badania naukowe lub prace rozwojowe, w szczególności:

- podstawowe jednostki organizacyjne uczelni w rozumieniu statutów tych uczelni,
- jednostki naukowe Polskiej Akademii Nauk w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. Nr 96, poz. 619),
- instytuty badawcze,
- międzynarodowe instytuty naukowe utworzone na podstawie odrębnych przepisów, działające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- Polską Akademię Umiejętności,
- inne jednostki organizacyjne, niewymienione w lit. a—e, posiadające osobowość prawną i siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym przedsiębiorców posiadających status centrum badawczo-rozwojowego, nadawany na podstawie ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (Dz. U. Nr 116, poz. 730 oraz z 2010 r. Nr 75, poz. 473);

Kapitał społeczny⁸ to umiejętność współpracy międzyludzkiej w obrębie grup i organizacji, w celu realizacji wspólnych interesów. Umiejętności te wynikają z zaufania, norm społecznych, sieci i organizacji społecznych, umożliwiających skoordynowane działania. Kapitał społeczny jest zasobem niewidocznym, ucieleśnionym w związkach pomiędzy ludźmi i podobnie jak inne formy kapitału ma wpływ na działalność gospodarczą.

Klastry⁹ to według teoretyka przedmiotu M. Portera „geograficzne skupiska wzajemnie powiązanych firm, wyspecjalizowanych dostawców, jednostek świadczących usługi, firm działających w pokrewnych sektorach i związanych z nimi instytucji, konkurujących między sobą, ale także współpracujących”². Klastry funkcjonują w różnych sferach, tj. obejmują zarówno przedsiębiorstwa, instytucje badawczo-rozwojowe i edukacyjne, instytucje doradcze, ośrodki informacji i promocji, stowarzyszenia branżowe, jednostki samorządu terytorialnego, a nawet politykę rządu odnoszącą się do innowacji.

Location Quotient¹⁰ – wskaźnik lokalizacji, w skrócie LQ. Używany do badań statystycznych w analizie koncentracji działalności gospodarczej w regionie w odniesieniu do obszaru referencyjnego.

⁶ Endo i egzogeniczne determinanty obszarów wzrostu i stagnacji w województwie dolnośląskim w kontekście Dolnośląskiej Strategii Innowacji; Dr Heleny Dobrowolskiej-Kaniewskiej, mgr Emila Korejwo, Dolnośląska Agencja Współpracy Gospodarczej, strona 39, Wrocław, 2009

⁷ Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki, Dziennik Ustaw Nr 96, Poz. 615

⁸ Endo i egzogeniczne determinanty..., op.cit., strona 39

⁹ Rozwój klastrów w regionie dolnośląskim, ECORYS Polska sp. z o.o., strona 9, Warszawa, 2008

¹⁰ Rozwój klastrów w regionie dolnośląskim, ECORYS Polska sp. z o.o., strona 14, Warszawa, 2008

Otwarta innowacja (Open innovation) – model współpracy innowacyjnej podmiotów gospodarczych, zakładający otwartość procesu innowacyjnego, w którym interakcja z zewnętrznymi podmiotami (jednostki naukowe, inne przedsiębiorstwa) jest co najmniej równie ważnym źródłem innowacji, jak wewnętrzna działalność badawczo-rozwojowa.

Regionalna polityka innowacyjna: spójny zestaw instrumentów i działań realizowanych przez samorząd wojewódzki na styku polityki naukowej, polityki technologicznej i polityki gospodarczej, skierowanych do przedsiębiorstw, jednostek naukowych, instytucji otoczenia biznesu oraz jednostek samorządu terytorialnego w celu zwiększenia zdolności tych podmiotów do kreowania, wdrażania i dyfuzji nowych lub znacznie ulepszonych produktów, technologii, procesów i modeli rynkowych.

Regionalny system innowacji to: „Sieć instytucji prywatnych i publicznych, których działanie i współpraca umożliwia wytwarzanie, adaptację, modyfikację oraz rozpowszechnianie innowacji i nowych technologii w regionie”. Zgodnie z inną definicją regionalny system innowacji stanowi: „Publiczno-prywatne forum współpracy świata biznesu, administracji samorządowej i państwowej, instytucji naukowo-badawczych i edukacyjnych oraz instytucji pozarządowych umożliwiające aktywizację lokalnych czynników wzrostu i lepsze wykorzystanie zasobów”.¹¹

Usługa proinnowacyjna¹² będzie rozumiana jako każda usługa świadczona przez instytucje otoczenia biznesu, o ile dotyczy jednego z poniższych obszarów:

- a) oceny potencjału i potrzeb technologicznych przedsiębiorstwa (audyt technologiczny),
- b) pośrednictwa w procesie transferu wiedzy,
- c) pośrednictwa w procesie transferu technologii, w tym: (1) przygotowania oferty lub zapytania o technologię, (2) przeglądu profili dostawców lub odbiorców technologii, (3) nawiązania kontaktu z dostawcą lub odbiorcą technologii, (4) pomocy doradczej we wdrażaniu technologii lub podczas negocjacji i zawierania umowy pomiędzy odbiorcą a dostawcą technologii, (5) monitorowania wdrażania technologii lub realizacji umowy oraz innych aspektów pomocy powdrożeniowej,
- d) pomocy doradczej w realizacji projektów badawczych obejmujących przedsięwzięcia techniczne, technologiczne lub organizacyjne prowadzące do stworzenia prototypu,
- e) pomocy we wdrażaniu wyników prac badawczych lub nowych technologii w przedsiębiorstwach,
- f) pomocy we wdrażaniu nowych produktów lub usług przez przedsiębiorstwa,
- g) pomocy we wdrażaniu nowych rozwiązań organizacyjnych,
- h) pomocy w rozwijaniu wzornictwa przemysłowego,
- i) pomocy w ochronie własności intelektualnej (np. przygotowaniu wniosku patentowego).

¹¹ Opracowanie systemu monitoringu i zasad wdrażania strategii innowacji - CZĘŚĆ I: Zasady wdrażania Dolnośląskiej Strategii Innowacji, PAG, Uniconsult, strona 7, Warszawa, 2009

¹² Badanie potencjału dolnośląskich organizacji otoczenia biznesu w zakresie świadczenia usług proinnowacyjnych, PSBD, Grupa WYG, strona 6-7, Maj 2010